

Tövises utakon

CSIKÓS I. ATTILA
ÖSSZEGYŰJTÖTT ÍRÁSAI

I

Csikós I. Attila

Tövises utakon

Csikós I. Attila összegyűjtött írásai

Sorozatszerkesztő: Petőcz Tamás

A sorozat kötetei:

- I. Tövises utakon
- II. A vén Kaszás majálisán
- III. Csak holnap lesz
- IV. Pokoli tömjén
- V. Porszemektől a csillagokig
- VI. Álmok Asszonya
- VII. Gazdátlan paripák
- VIII. Szálljatok, emlékek
- IX. Visszhang
- X. A Tókirály palotája
- XI. Emberek a Földön
- XII. Főpróba

Csikós István Attila

Tövises utakon

Csikós I. Attila összegyűjtött írásai I.

Petőcz Tamás, Békéscsaba, 2025

Csikós I. Attila összegyűjtött írásai I.
Tövises utakon

Szerkesztés, borítóterv: Petőcz Tamás

© Csikós István Attila jogutódjai, 2025

A könyv kereskedelmi forgalomba nem került, kizárólag házi használatra készült. A részben vagy egészben történő nyilvános előadása, nyomtatott vagy digitális megjelentetése, sugárzása a jogutódok írásos engedélyéhez kötött.

ISBN 978-615-6922-00-7

Előszó a sorozathoz

Egy négy évtizede lezárult, de eddig még be nem mutatott életművet tart kezében az olvasó. Csikós István Attila (1912-1983) noha rendkívül termékeny költő volt, életében nem ismerte el a szakma, nem emelte fel a nagyjaihoz, és ha ő sérelmezte is ezt, érdemes figyelembe venni, hogy az előtte feltáruló lehetőségek és a döntései egy olyan karrierutat köveztek ki, melyben nem adatott meg neki a bejárás azokba a társasági körökbe és szellemi műhelyekbe, melyek biztosították volna számára a legnagyobbakra jellemző kivételes műveltséget, a széles látókört, az inspiráló közeget és a megjelenési lehetőséget. Ugyan foglalkozott társadalmi kérdésekkel, de nem tudott sem újat mondani, sem újszerűen elmondani a már megénekelteket. A sikerek elmaradtak, figyelme ezért másfelé terelődött.

Valójában már egészen hamar érződött, hogy nem a nép költője lesz, ugyanis nem a költészet korszerű hangján szólt, emiatt nem tudta könnyen magához fogadni őt sem a szakma, sem a szélesebb olvasóközönség. Nem vált médiummá, aki önmagát félretéve korának nagy kihívásait, vagy az emberi lét általános, örökös drámáit öntötte volna alakba, és kínált volna rájuk gyógyírt. A népszerűség azért is kerülhette el, mert ami őt foglalkoztatta, az olyan megkínzott lelkivilágról tanúskodik, amit még abban az időben is kevesen éreztek a sajátjuknak. Csikóst kevésbé érdekelte a külvilág, ő inkább egy magányos költő volt, aki bent maradt önnön valójának szűk univerzumában, aki a saját „fájdalmát és örömet” dalolta el. A saját szorongással, félelemmel, csalódással teli érzélemléviája visszhangzik verseken, köteteken keresztül, mintha egy mókuserékszerű csapda fogságába ragadt volna.

Csikós karakterét saját csapdába esettségének visszhangjai igen határozottan körvonalazzák. Szinte látjuk magunk előtt az em-

bert, aki dühös a körülményei miatt; aki eleinte bizakodik, de hamarosan már semmi reménye nem marad azíránt, hogy a jövőben bármi is jobb lehet; aki később beletörődik a nincstelenségbe; aki kétségbeesetten igyekszik biztonságba helyezni magát egy nőnél; aki állandóan a kapcsolat elvesztésétől retteg; aki belefárad az állandó küzdelembe; aki ugyan áldozata az életnek, mégis – más lehetőséget nem látva – abbahagyja a menekülést, megáll, szembe fordul, és büszkén néz szembe a valójában saját maga által választott végzetével. Sebzett belső világa újra és újra arra kényszeríti, hogy létünk legalapvetőbb kérdésével foglalkozzon: már egészen fiatal korától kezdve fél szemmel mindig a mögötte tornyosuló halált figyeli. Az elmúlás gondolatának állandó, közeli jelenléte végigkíséri a munkásságát, miközben a hozzá való viszonyulása az idő során változik. Sokáig az életbe menekül előle, hajtja a nőket, kapcsolódni próbál, rendszeresen fordul az alkoholhoz is. A menekülés ellenére kérlelhetetlenül utoléri az érzés, miszerint az útja hamarosan véget ér. Később megpróbálja magához ölelni a félelmet, és szinte már emelt fővel várja a halál – minduntalan elmáradó – érkezését. Végül ő maga megy elébe. Sorsát már az első versei is előrevetítik, s életművét követve úgy bontakozik ki előttünk, mint egy antik görög dráma tragédiája.

Csikós számára a költészet csatornaként is funkcionált, mely által könnyíteni tudott érzelem- és gondolatvilágának nyomasztó súlyán; egy csatorna, ami segítette őt napról napra tovább létezni. Munkásságának erényei pedig épp ebben állnak. Érzékeny volt, de a vele történetek nem megérintették, hanem elárasztották, és ezek az intenzív érzelmi felindulások voltak azok, melyek a műveit életre hívták. Emiatt az írásai technikai megformáltsága jellemzően nyersebb, viszont nem finomkodnak, naturalisak, őszinték, szenvedélyesek, zubognak, mélyről jönnek, mélyre céloznak. Eleven sebek. A versei ugyanígy gyakran nem megérintik, hanem megmarkolják az olvasót. Az elárasztottságon időnként sikerült

úrrá lennie: a legszebb költeményei azok közül kerülnek ki, amikben képessé vált közel engedni magához a nehéz érzéseit, mégsem váltak kezelhetetlenné. Habár a költészet egy megküzdési eszköz volt számára, ez az eszköz alkalmassá vált másra is: néha üzent vele szeretteinek, nosztalgiazott régi emlékek között, és olykor még történetmesélésre is vállalkozott – nem beszélve a színpadra írt műveiről. Művészetének gerincét azonban a fentebb részletezett érzelmi atmoszféra hatja át. Nem csak az beszédes, amiről írt, hanem az is, amiről hallgatott. A fiáról alig tesz említést: a család gondolata nem foglalkoztatta, a jövőre nem tudott gondolni, hiszen állandó menekülésben volt.

Küzdelmek mögött felsejlik egy másik nagy erénye: a szó szoros értelmébe vett átlagember szempontjából láthatjuk a történelemet. Benne látjuk – a maga őszinte valójában – a harcárokból fagyoskodó katonát, a heves szerelemben égő fiatal felnőttet, a gyárban robotoló munkást vagy az elmúló életében értéket kereső idős embert – különböző szerepekben látjuk őt, amint épp próbál eligazodni az életben. Emiatt a szubjektív, kendőzetlen írásmód miatt Csikóst talán nem túlzás naiv költőként emlegetni.

Csikós a verseit eleinte füzetekbe írta kézzel, később A/5-ös papírokra gépelte, így alakult, hogy a legtöbb költeménye épp olyan hosszú, ami egy kisalakú füzet oldalát kiteszi. Meglévő írásait 1954-ben három nagy kötetbe rendezte: *Álmok Asszonya*, *Pokoli tömjén* és *Porszemektől a csillagokig*. Négy másik kötet csatlakozott hozzájuk: 1955-ben az eposzi *Ember a Földön*, 1956-ban a verses meséit gyűjtő *A Tókirály palotája*, 1957-ben a színműveket tartalmazó *Főpróba* és a megzenésített verseit gyűjtő *Dalok szárnyán*. Ezekből valamilyen okból kimaradtak a korai versei, a novellái és számos más írása mellett – értelemszerűen – a később született versei is. A három nagy verseskötet több alkotást foglalt magába, amik szétbontásával, valamint a kimaradt munkák beemelésé-

vel kialakult a most látható tizenkét kötetes felosztás. A kritikai kiadás igényével szemben egy olyan népszerűsítő összeállítás létrehozása volt a cél, amely segíti az olvasót közel kerülni az életműhöz. Ennek érdekében az alapszöveg részesült a helyesírás korszerűsítésében, igyekezve minél többet megtartani a versíró stílusából. Ez már tartalmazza azokat a változtatásokat is, melyeket Csikós maga jelzett, de életében már nem végzett el. (Mivel a versíróval már nem lehet egyeztetni a változtatásokat, csak remélni lehet, hogy mindezt az öröksége gondozásának tekintené, s nem megrongálásának.) Mivel több kötet párhuzamosan íródott, ezért a sorrend az életrajzi kapcsolódásokra támaszkodik. A tizenkét kötet végleges sorrendje és tartalma a következőképp alakult:

I. *Tövises utakon* – a kötet első fele fogja össze Csikós legkorábbi írásait. A *Tövises utakon*t eredetileg külön füzetként kapta ajándékba a későbbi, első felesége 1931-ben. Magába foglalja a *Magyar Cserkész* folyóiratban megjelent verseit is. A másik fele a *De megfakultak a virágok*. A két kis kötet bejárja a házasságuk teljes ívét a szerelemtől kezdve a gyerekek születésén át az 1952-ben bekövetkező válásukig, de mellettük tartalmaz más, változatosabb témákból merítő költeményeket is.

II. *A vén Kaszás majálisán* – a fronton és a hadifogságban írt verseit gyűjtötte ide. Egészen megindítóak ezek az írások: telve vannak félelemmel, hazaszeretettel, honvágygal, az életről való tűnődéssel. A hazai költészet számára is különleges értéket képviselhetnek azok, amikben a második világháború lövészárkaiban megbúvó katonák lelkivilágába nyújt betekintést. Keletkezése a *Tövises utakon* és a *De megfakultak a virágok* közé datálható.

III. *Csak holnap lesz* – ez a kötet foglalkozik legkifejezettebben a társadalmi kérdésekkel. Megjelenik benne a nélkülözés világa; a vágy és a remény a társadalom nyomorgó részének felemelkedésére; várja, hogy a nincstelenek kiálljanak magukért; a szegénységért

nem az osztályharcot teszi felelőssé (verseiben igen ritkán politizál), hanem az Isten felé fogalmaz meg kritikát, amiért hagyja nyomorogni az embert.

IV. *Pokoli tömjén* – a korábbi, nyomorral szembeni lázadás, a harcos hangvétel itt már csalódásba, beletörődésbe csap át. Már nem reméli, hogy a helyzete jobbra fordul, egészen elfogadóvá válik a sorsával szemben.

V. *Porszemektől a csillagokig* – életképeket, hangulatokat tartalmaz a szegénység köréből; gondolkodik az életen, annak sivárságán, az értelmén és a halálon; valamint megjelenik az Istentől való kiábrándulás is. Ezek mellett akad pár rövid ballada és néhány nosztalgikus emlékezés, de a harmadik fejezetben találunk olyan költeményeket is, amiket a családjának, szereteteinek írt.

VI. *Álmok Asszonya* – a legnagyobb terjedelmű kötet. A versíró bevallása szerint második feleségének, Annának írta a verseket, akivel 1949-ben kezdődött a kapcsolata, noha akkor még házas volt. Verseiből süt a ragaszkodás, a testi vágy, az elhagyatottságtól való rettegés, a találkozás várása. A nő, a szerelem egyfajta megmentőként lép elő, akihez a világ elől menekül, akitől a feloldozást várja a lelki fájdalmai alól. Csikós érzelmileg nem felnőttként van jelen a kapcsolatban, hanem kiszolgáltatottként, mint egy gyermek. Nem jellemzőek az igazán könnyed, önfeledt szerelmes versek, a legtöbbet átítatja a költő szorongása, emiatt a nő alakja nem is jelenik meg a szemünk előtt, legfeljebb csak részletekben, elmosódva. A nő iránt érzett szerelme mintha egy enzim lett volna, ami katalizálta őt: a nőre gondolt, de a fájdalom került a felszínre. Későbbi munkáiban az elmúlástól való félelem egyre nagyobb erővel szűrődik át a szerelem falán. Csikós a verseivel örök emléket kívánt állítani szeretett nőjének, s műveinek kiadásával ez az emlékmű remélhetőleg teljessé is válik.

VII. *Gazdátlan paripák* – ebben a kötetben sokat gondol a kihűlő szerelemre; fájjalja, hogy szegény maradt; valamint – már 40

éves korában is – siratja az ifjúkorát és azt, hogy megöregedett. Az életben való megcsalatkozás hangulata hatja át a könyvet.

VIII. *Szálljatok, emlékek* – ezt eredetileg összefűzte az *Álmok Asszonya* kötettel. Itt már az elmúlás az úr: találgatja, melyikük megy el előbb; a saját életét elpazaroltnak tartja; érzi a végzetét, de már nem lázad és nem fél – itt már várja, készül a halálra.

IX. *Visszhang* – a nagy kötetekből kimaradt írásai és az azok után keletkezett két füzet (Visszhang és *Halottan üzenek*) alkotják, valamint azok a munkái, melyek máshova nem illettek be – legyen az vers, paródia, novella vagy dal. Ezekben már sokkal könnyedebben beszél az elmúlásról, habár néhány dolgot még mindig fájlal.

X. *A Tókirály palotája* – ez az 1956-ban befejezett kötet Csikós verses meséit tartalmazza. A könnyed, játékos versek között akadnak keményebb, inkább az idősebb korosztálynak való darabok is.

XI. *Emberek a Földön* – ez a versíró legterjedelmesebb önálló írása, az ősemberekről írt elbeszélő költeménye. Cselekményében mintha a világháborús élményei tükröződnének.

XII. *Főpróba* – a XI. kötetrel együtt indokolja, hogy miért nem „Csikós I. Attila költeményei” címet kapta a sorozat. A versíró elszakadt a lírától, és drámában is kipróbálta magát. A *Főpróbában* található öt színdarab terjedelmében és stílusában egyaránt széles palettát képvisel: akad tragédia, vígjáték és zenés mű is.

A Dalok szárnyán c. versszövegeket és (valószínűleg) kottákat tartalmazó kötet időközben sajnos elveszett, ezért ezt már nem áll módunkban megismerni. Annyi tudható a kézzel írt megjegyzésekből, hogy egy bizonyos Aradi D., egy Kiss Antal nevű fogorvos és egy Morvay vezetéknévű személy lehettek azok, akik Csikós verseihez zenét komponáltak.

A szerkesztő egyben a költő egyik dédunokája is. Nyolc év telt el kettejük halála és születése között, de ha lehetőségük is lett volna személyesen beszélni, Csikós jó eséllyel akkor sem mondta volna el neki azokat, amiket a füzeteinek bevallott. Az életmű ezért páratlan lehetőséget kínál arra, hogy az érdeklődők bensőséges betekintést nyerjenek a versíró érzelmi életének legmélyére, és meglássák, hogy a benne forrongó konfliktusokra milyen konstruktív vagy épp önsorsrontó válaszokat adott.

A sorozat elkészítésében nagy segítséget nyújtott Csikós Attila Ferenc, a költő idősebbik fia, aki a költő hagyatékát és emlékét őrizte, valamint Varga Kálmánné Csikós Csilla Katalin, a költő unokája, akinek az Attilával közösen, a szűk család számára készített magánkiadása inspirálta ezt a kiadást.

Csikós a költészetével egy írásos önarcképet alkotott, amiben azt énekelte meg, hogy milyen szenvedéssel jár a saját árnyainak szorításában élni. Az emberi létezés egy kétségkívül ritka, meggyötört, de létező változatát mutatja meg. Ha hazánk legnagyobb költőinek galériájába nem is fér be, de adni akarása, témaválasztása, őszintesége és a költészet iránti elkötelezettsége okán mégis érdemes rá, hogy neve és művészete fennmaradjon az utókor számára. Jelen könyvsorozat az ő munkássága előtt tiszteleg.

A szerkesztő

Tövises utakon

*Sokszor, mikor a múltba nézünk;
Reményünk foszlott szivárványsugár!*

*Emlékül Ham Magduskának.
1931. december 24-én.
Fogadd szeretettel!*

*Csikós I. Attila
Budapest*

Magduskának!

Ha két szemed a múlt ködébe réved,
S egy szent emléktől forni kezd a véred:
Valaki sír érted!

Amikor a szellő csókolja homlokod,
És álmaid titokban siratod:
Valaki rád gondol!

Ha két szemedben forró könnyek égnek,
Szívedbe adjál utat a reménynek:
Valaki téged igazán szeret!

Téli gondolatok¹

Tél! Te kegyetlen, zsarnok, kínozó!
Szeretlek mégis,
Mikor lágyan, pelyhezve hull a hó.

Metsző hidegben, csontig átfázva,
Boldog vagyok,
Ha mehetek a havas éjszakába’.

Télen szép minden, akár az álom,
Ha fehér lepel
Terül végig az egész világon.

Szeretnék egyszer mindent feledni,
S fehéren, tisztán,
Mint a szűz hó, pihenni – pihenni!

---

¹ Megjelent: Magyar Cserkész, XIII. évf., 3. sz., 1. o. (1932.02.01)

Anyámhoz!²

Anyám, a hideg téli éjszakákon,
Mikor fehér hópelyhek hullanak,
Felsóhajtok: de szomorú az élet,
S milyen kár, hogy az álmok elmúlnak.

A havas éjben füttyül a hideg szél,
A kályha tüze csendesen lobog,
S én a tűzben látni vélem képedet,
Mely szeretettel énrám mosolyog.

Sóhajom szárnyán elküldöm a csókom,
És véle küldöm az üzenetem,
Mely egy szóból áll, egy rövidke szóból,
De szívem mondja azt, hogy: szeretem!

És a szeretet énnékem a paizsom;
Ez teszi széppé s jobbá életem,
Örökös áldása az életemnek,
Amelytől néha könnyes a szemem.

...Gyorsan, gyorsabban, mint a zúgó vihar,
Vidd hát sóhajom: az üzenetem
Anyámnak. De azt ne mond el néki, hogy
Mindig-mindig csak érte könnyezem...

(1928)

---

² Megjelent: Magyar Cserkész, X. évf., 4. sz., 80. o. (1929.02.15) és Miskolci Reggeli Hírlap, XXXVIII. évf., 140. sz., 12. o. (1929.06.23.)

A sors

Boldog akarsz lenni?
Szegény, az csak álom,
Mely nem teljesül
Ezen a világon.

Ha nyugalmat akarsz?
Korbácsol az élet,
S az ütés nyomában
Kicsordul a véred.

Meleg napfényt akarsz?
Korbáccsal vigyáznak,
És ha imádkozol,
Benned gyilkost látnak!

Igazságot akarsz?
Hazugság a béred.
Szabadságot akarsz?
Kikacag az élet!

Sírni akarsz? Akkor
Sírj, de csak titokban,
Hogy senki ne lássa,
Hogy senki ne hallja!

Az élet színésze³

Szörnyű játékot űz velem az élet,
A sors gyászosan festett színpadán.
Sápadt az arcom, a kudarcból félek,
Szerepem nehéz, fájdalmas talány.

Szédülök. Érzem, nem bírom sokáig.
Kacagnom kéne, és én zokogok.
Víg álarcomat lemossa a könnyem,
A szívem vérzik, lelkem fáj, sajog.

Komikus szerep, amit nekem szántak:
Bolond, esztelen koldus vagyok én,
Kinek nincs semmi, csak rongyos ruhája,
S egy tört kereszt, mit úgy hívnak: remény.

A sors színpadán sírva, sápadozva,
Kacagva síró rongy koldus vagyok.
Jól játszottam? Vagy rosszul? Nagyon mindegy:
A szerep végén úgyis meghalok.

Festett arcomra villany fénysugára
Övez sápadó fényű glóriát.
...És legördül a nagy, hatalmas függöny,
A színdarabnak vége – nincs tovább!

---

³ Megjelent: Magyar Cserkész, XI. évf., 3. sz., 79. o. (1930.02.01.)

Szeretet⁴

Én nem átkozom meg az életet,
Mert megtudtam, hogy mi a szeretet.

Nem ember az, ki mosolygó arccal
Él, mikor szíve telve haraggal,
És Pilátusként mossa meg kezét,
Ha ártatlan. Nem tudja, mi a lét!

Ki átkozódva húzza az igát,
Az nem ismeri még Isten fiát.

Ki némán tűri a korbácsütést,
Melytől az élet senkit nem kímélt.

Ki életében sokat szenvedett,
Csak az tudja, hogy mi a szeretet.

(1929)

---

⁴ Megjelent: Magyar Cserkész, XII. évf., 2. sz., V. o. (1931.01.15.)

Uram, így akartam!

Hazug, csendes éjek ringatják a lelkem,
Rég eltűnt emlékek feltámadnak bennem.
Felzendül szívemben régi-régi dallam.
Csendben írok: „Uram, ezt nem így akartam!”

Kegyetlen a sorsom, átkok között élek,
Az éjjeltől jót én többé nem remélek.
Fájó sebeimre nincs enyhítő balzsam.
Felzokogok: „Uram, ezt nem így akartam!”

Szeretnék a földről mindent elsöpörni,
Hogy a sorstól soha ne szenvedjen senki.
És ha végső sóhaj hagyja el az ajkam,
Kacagni fogok: „Uram, így akartam!”

Új Ikarus

Szállni szeretnék, fel-fel a magasba,
S közelről nézni minden csillagot,
Hová az élet ős honfoglalása
Még nem jutott, és nem szórt salakot!

Emelkedni a végtelen nagy űrben,
Hogy hatalmasnak érezzem magam.
Emelkedni, hogy mindent elfelejtsek,
Ami csak lent, a gyarló földön van.

A végtelenben mindent elfelednék:
Feledném azt, hogy csak porszem vagyok.
De mindhiába, köt az ősi törvény,
És örökké a porban maradok.

Szállni szeretnék fel-fel a magasba,
S közelebbről nézni minden csillagot.

Ha szállni tudnék, és mindent elhagynék:
Én volnék mégis az elhagyatott!

Vannak-e csodák?

Az élet útján bármerre járunk,
Míg ifjak vagyunk, csodákra várunk.

Kergetünk ezer szép délibábot,
S nem érezzük, hogy a sors ránk vágott.

Elfeledjük, hogy hazug a világ,
És azt hisszük, hogy vannak még csodák.

Lassan kifárad rohanó testünk,
Megvénülünk, és mindent elfelejtünk.

A hajunk lassan fehérré válik,
S szemünkben két csepp gyémánt szikrázik.

Szívünkben meghal a régi világ,
És megtudjuk, hogy nincsenek csodák!

Egy testvéremhez⁵

Testvér! Nem érzel néha kedvet
Nehéz szíveddel útra kelni,
S az örömök álnok templomában
Egy esdeklő dalt énekelni?

Testvér! Nem érzed néha-néha,
Mikor az álmaid siratod,
Az élet vad pergőtüzében
Vágyaid hullócsillagok?

Testvér! Nem hallod csendes éjjel,
Az órád milyen gyorsan ketyeg?
Nem gondoltál még néha arra,
Milyen gyorsan múlik az életed?

Testvér! Az életkereszt súlyát
A válladon még nem érezted,
Ha a sors korbácsütésétől
Könnyben úszott mind a két szemed!

Testvér! Nem érzel néha kedvet
A sorsod ellen szembe kelni,
S megtépett vágyak oltáránál
Egy keserű dalt énekelni?

(1927)

---

⁵ Megjelent: Magyar Cserkész, X. évf., 9. sz., 188. o. (1929.05.01.)
A hagyatékban *Hozzáírtok szövege* címmel is szerepel.

Az én utam⁶

Bús éjszakákon sírva kérdezem:
Az én életem milyen lesz, Uram?
A múlt homálya ül a lelkemen.
Én nem tudom, hogy merre visz az utam.

A gyászos, sötét, bús éjszakámon
Félve megyek, meg nem világít fény.
Csak lassan-lassan jutok előre,
Nem tudom, merre vezet az ösvény.

Előre megyek, mert elől a cél,
Melyet a sors énnekem juttatott.
Tán ott a célnál boldogság vár rám,
Mert eddig tőlem mindig elfutott.

Mint fáradt vándor a poros úton,
Ki nehezen járja meg az utat,
Fáradtan járok a sors útjain,
Melyet az élet énnekem mutat.

Bús éjszakában sírva kérdezem:
Az én életem milyen lesz, Uram?
Keserű múltam ül a lelkemen;
Én nem tudom, hogy merre visz utam.

---

⁶ Megjelent: Miskolci Reggeli Hírlap, XXXVIII. évf., 256. sz., 12. o.
(1929.11.10.)

Magány

Halódik lelkem...
Elfed a ködpára...
Vigaszom nincsen,
Csak vágyam
Vágyom egy szebb
És boldogabb világba.

Halódik lelkem...
Életem az álom...
De van még hitem,
Mely éltet.
Hitem, melyben
A szépet megtalálom.

Halódik lelkem...
Vágyak között élek.
De bűnöm nincsen,
Csak álmom,
És az álmom,
Hogy szeretem a szépet!

Tavaszi napfényben

Tavaszi napfényben ringanak a lombok.
Mindenki vidám, csak én nem vagyok boldog.

Virágok nyílásán elmereng a lelkem,
Nem tudok örülni, eltűnt régi kedvem.

Nem vidít fel engem a dalos madárka,
Nem hoz örömet a virágok nyílása.

Reményem virágát örök ősz hervasztja,
Hiába vágyódik napfényre, tavaszra.

Az élet énnekem nem hoz boldogságot.
Meguntam már régen e cudar világot.

Ne sírjatok értem, tavaszi virágok,
Én sem fogok sírva gondolni tirátok.

Ti csak viruljatok esőt, napot várván,
Ha én temetőben fekszem holtan, árván!

Rabsóhaj⁷

Egy gyászos, sötét, fekete várban
Élek rabláncon, csendes magányban.

Nagyon hideg van. Tavaszra várok.
Ott kinn a réten nyílnak a virágok,
Csak idebent van sötétség, ború.
Ott kinn a réten kacag az élet,
Ott minden, minden oly titkos szavú.
Napfényben fürdik az egész természet.
Oh, én úgy áldom, áldom a napot,
Pedig fénye még hozzám nem jutott,
Csak hallottam, hogy szép és oly csodás.
Hevülő tűzgömb, ezernyi szikra
– Mind oly gyönyörű, titkos látomás,
Mely fényét és melegét ontja.

Egy sötét várban, pincébe zárva
Élek, örökös napfényre várva...

---

⁷ Megjelent: Magyar Cserkész, X. évf., 17. sz., 388. o. (1929.09.15)

Arad⁸

Mohával belepett, komor, néma falak
Őrzik a múltnak gyalázatjait.
Tizenhárom férfi itt ment a halálba,
Itt végezték ki hazánk nagyjait.

Hálát érdemelnek, mert férfiak voltak:
Szívvel, lélekkel védték a hazát,
És nem árulták el, oly nagyon szerették,
Szívesen haltak érte hősi halált.

Mohával belepett komor, néma falak,
A magyar múltat jól ismeritek.
A magyar akkor is épp úgy, miként most,
Bilincset viselt, gyászolt, szenvedett.

(1927)

---

⁸ Megjelent: Miskolci Reggeli Hírlap, XXXVIII. évf., 101. sz, 12. o.
(1929.05.05.)

Az élet útján

Sűrű, sötét erdő rejtekében jártam,
Futónövényekben megbotlott a lábam.

Arcomba száz tövis vérbarázdát vágott,
Sírtam, és kacagtak a nyíló virágok.

Égő ajkaimra hűs nedűt nem leltem,
Felálltam, és sírva csak előre mentem.

Nehezen, kínlódva újra és csak újra,
Véresen, fáradtan tapostam a porba.

Ezerszer elestem, ezerszer felálltam,
Csak előre mentem, csak előre vágytam.

Végre ott a célnál fáradtan, lerogyva
Halk imát zokogtam a porba omolva.

Mi volt a jutalmam? A nap fénysugára
S homlokomra babér: a mezők virága!

Csalódás⁹

Hiába szólok lázas éjszakákon,
Nem érti soha senki meg szavam.
Titkokat rejtő csendes pusztaságon
Magam vagyok csak, egyedül magam.

Kik itt élnek mind, tőlem távol vannak,
S nem akarják hallgatni panaszom.
Továbbmegyek – fáradtan, összetörve,
Megsebezve – tövises utamon.

Te, fenn az égben, ki mindent látsz és hallasz,
Nem hallod meg esdeklő gyermeked?
Vagy talán te is oly távol állsz tőlem,
Hogy könyörgésem meg nem értheted?

Vergődve élek e rideg valóban,
Csüggedt lelkemet már nem biztatom.
Az nékem nem fáj, hogy mindig csalódtam,
Az fáj, hogy többé nem csalódhatom!

(1928)

---

⁹ Megjelent: Magyar Cserkész, X. évf., 8. sz., 169. o. (1929.04.15) és Miskolci Reggeli Hírlap, XXXIX. évf., 186. sz., 10. o. (1930.08.17.)

Ha találsz egy rózsát

Ha találsz egy rózsát
Útszéleire dobva,
Emeld fel, és ne hagyd
Heverni a porba’.

Ha egy szívet találsz,
Amely izzik érted,
Ne hagyd el, mert csak ez
Boldogítja élted.

A hervadó rózsát
Emeld fel a porból,
S a szerető szívet
Ne dobd el magadtól!

Ha elhagyod őket,
Végén a nagy útnak,
A szív és a rózsza
Csak eszedbe jutnak.

Ekkor mind a kettőt
Keresed – keresed,
A hajad megőszül,
Elmúlik életed.

Hiába keresed,
Többé nem találod,
Utánad nem jönnek,
Hiába is várod.

Hosszú utad végén
Könnyázott orcádat
Nem csókolja senki,
És könnyed rászárad.

Ekkor tudod meg, hogy
Mit ér egy szál rózsza.
Ekkor tudod, mit ér
Egy férfinak csókja!

A múlt romjain

Elmúlt életem romjain járok,
S az összeomlott szürke rom felett
Keresek egy-egy nyíló virágot;
Rég elfelejtett szép emlékeket.

Csak keres, keres nyugtalan lelkem,
Mert eltemetett valamit a rom.
Eltemette a boldog életem a
Múlt – e bús, szomorú sírhalom.

Itt-ott felcsillan egy tükördarab,
Széttört reményem kis darabjai.
S az élet húrján felzokog egy dal;
Elmúlt életem bús akkordjai.

Hiába sírok a múltam felett,
Úgysem talállok szép emlékeket,
Mert mindenütt csalódás jön felém.

Az én lelkemnek vigasza nincsen,
Hiába minden – hiába minden,
S valami felsír szívem rejtekén.

Őszkor¹⁰

Ősz van. Levelek hullanak a fákról.
Ezernyi gyöngycsepp reng az ablakon.
A kegyetlen szél vadul végigvágat
A zörgő, síró, száraz avaron.

Lehull a virág, elhervadt a fűszál,
Csend van a völgyben és a hegyeken.
Csak egy-egy patak zúgása morajlik
A hófehérre mosott szirteken.

Mindenfelé csendes, néma a tájék,
Csak szél zörög a száraz avaron.
Az elmúlásnak csendes muzsikáját
Én megértem és el-elhallgatom.

Az őszi szél, a halál muzsikája,
Búsan hangzó melódiát zenél.

A zörgő, síró, száraz avar felett
Zokogva jár a kóbor őszi szél.

(1929)

---

¹⁰ Megjelent: Magyar Cserkész, XII. évf., 1. sz., VI. o. (1931.01.01.)

Sírom

Ha majd elköltözöm az élők sorából,
Nem kell sírkő dalszívem felett.
Tegyetek síromra egy csokor virágot,
Nem kívánok én feltűnő jelet.

Ha síromra mégis sírkövet tennétek,
A kőre rá csak ennyit írjatok:
„Itt nyugszik az, aki csak a magányt szerette,
Számára öröm, hogy meghalhatott!”

Ősz¹¹

Oly sivár minden, minden itt a földön.
A fák ágáról lehull a levél,
S az avar felett elsuhanó szellő
Egy ezredévről csodákat mesél.
A messzeségben imbolygó árnyékok
– Mint titokzatos kísértetsereg –
Bizonytalanul mennek a jövőbe:
A létért küzdő munkásemberek.

A néma csendben nem hallatszik semmi,
Csak néha rázza a fákat a szél,
S a sárga lombot rútul megtépázza,
Melyről lehull a hűtlen felévé.
A múlt homálya jár az avar felett,
Mely maga alatt titkokat takar,
De a szellő legkisebb sóhajára
Mesélni kezd az elszáradt avar.

Mesél a föld, az erdő és a szellő,
Fülünkbe fújják mindazt, ami fáj:
Lelkünk bánatból fájdalomra ébred,
Új tavaszt vár az egész magyar táj.
Az ősz bús fátylát lerázza magáról,
Aranyfátyollal cseréli fel azt.
Teljesülni fog a magyarok álma:
Látni fogunk egy új, csodás tavaszt!

---

¹¹ Megjelent: Magyar Cserkész, X. évf., 22. sz., 522. o. (1929.12.01.)

Rab magyarokhoz¹²

Szeretném most, ha lelkem, mint bosszúért
Kiáltó, pusztító tüzes vihar,
Végigrohannék a határok mentén,
Hol néma könnyet sír a rabmagyar.

Szeretném most a magyarok szeméből
Kitörölni a néma könnyeket,
És visszaadni a magyar hazának
Az elvett földből, amit csak lehet.

Magyar testvérek! Szívemből szeretném,
Ha könnyebbé válna sorsotok.
Magyar testvérek! Kérem az Istent, hogy
Enyhítse meg a gyászt és bánatot.

Szeretném most a lelketekbe vésni
A tiltott, régi, imádságos dalt,
Amely erőt öntene a lelketekbe
Így esdvén: „Isten, áldd meg a magyart!”

---

¹² Megjelent: Miskolci Reggeli Hírlap, XXXVIII. évf., 122. sz., 12. o.
(1929.06.02.)

Az én kertem¹³

Olyan az én szívem,
Mint egy virágoskert,
Amelyben az öröm
Bokrétája termett.

Boldogság hintette
Rá a gyöngyharmatát,
S a Szeretet napja
Szórta rá sugarát.

Barátság a földje,
Reménység a magja,
És az utat benne
Az Igazság adja.

Mindenható Isten,
Áldd meg, ezt a kertet,
Mert minden virága
Csakis néked termett!

(1928)

---

¹³ Megjelent: Magyar Cserkész, IX. évf., 24. sz., 462. o. (1928.12.15.) és Miskolci Reggeli Hírlap, XXXVIII. évf., 140. sz., 12. o. (1929.06.23.)

Nékem is nyíltak virágok¹⁴

Borongó, sötét, csendes éjeken
Szívembe markol fájó gyötrelem.

Akkor tavasz volt, nyíltak a virágok,
Napfény sütött a völgyben és hegyen.
Boldog volt minden. Kacagott az élet,
És szárnyat bontott a szent szerelem.
Örömében sírt az ég harmatot,
Száz meg száz virág lehelt illatot,
Melytől mámoros lett a nagyvilág.
Feltárultak a titkok és csodák.
Boldog voltam és örültem, hogy élek.
Szent himnuszt zengett a szív és a lélek.
Megismertem Istent. Ő a szent, az áldott,
Bölcsen kormányozza ezt a nagyvilágot.

De eltűnt a mosoly szívemből, lelkemből;
Napomnak fénye elhomályosult,
És elhervadtak a nyíló virágok;
A boldogságom meghalt, porba hullt.

Borongó, sötét, csendes éjeken
A boldogságot sírva keresem.

(1929)

---

¹⁴ Megjelent: Magyar Cserkész, XI. évf., 5. sz., 132. o. (1930.03.01.)

Epilógus

Sokat vetettem, keveset arattam,
Könnyezve dobtam félre a kaszát.
A küzdelemben, hej, alul maradtam:
Nem éri meg a siker a csatát.

Szép álmaimat vissza-visszavérzem,
Mint rég letűnt kort bús, rideg roma.
Sok-sok rom közt egy templom áll csak épen:
Emlékeimnek drága, szent hona!

**De megfakultak a
virágok**

1.

Ave memoár

Szonettek szonettje

Te vagy a legszebb földi tündér;
Színes ködökben úszó álom.
Te vagy az íz, a fény, a mámor;
Te vagy az én csókos halálom.

Némán borulok le előtted,
Mert durva a szó és az ének,
De szép a könny, s a könnyeimmel
Vallok örök szerelmet néked!

Te vagy az életem meséje,
Te vagy az életem csodája!
Maradj velem, s én elvezetlek
Az álmok aranytrónusára!

Mosolyból, könnyből és dalomból
Diadémot fonok hajadba,
És a halhatatlanság csókját
Lehelem tiszta homlokodra.

Lelkemben énekel a lelked,
S a világok titka rejlik benned,
Szerelmes Asszonyom!

Jaj, ha szíved utolsót dobban,
A tűz belőlem is kilobban,
És nem lesz több dalom!

Álomsziget

Valahol van egy kis sziget.
Álmomban ott jártam veled.
Fölénk hajoltak karcsú pálmák,
És megcsókoltam a szíved.

Mesélt a tenger és a szél,
Zizegett a pálmalevél.
És a boldogság úgy hullott ránk,
Mint egy aranyos szemfedél.

Valahol van egy kis sziget.
Csak ott öleltél engemet.
Jaj, örökké csak álmaimban
Lehettem én boldog – veled!

Szentek voltak azok az esték

Lázadó, forró vágyainkat
A csillagok figyelték, lesték,
Mikor szívünk összefonódott.
Szentek voltak azok az esték.

Kószolhattuk a csókok ízét,
Ajkunkon lázrózsák fakadtak.
Kihulltunk térből és időből,
Míg az órák gyorsan suhantak.

A kandi Hold sápadt-irigyen
A hegyek peremére hágott,
És hideg ezüstsugarából
Fejünkre hintett egy nyalábot.

Homlokunk lánggra gyúlt e fénytől,
S megdicsőültünk, mint a szentek.
(Kik úgy tudnak szeretni, mint mi,
Azok csak is szentek lehetnek.)

Örök igéket tömjénezett
Egymásra minden sóhajtasunk,
S ezer szivárvány mesefényén
Az üdvösség útjain jártunk.

Rút hajnalok – szívünket marva –
A tegnapok bűnét keresték.
És mi tudtuk, hogy nincsen bűnünk:
Szentek voltak azok az esték!

Ahogy én látlak

Te nem láthattad soha úgy magad;
Te nem láthattad úgy, ahogy én láttam:
Bíborban égni kedves arcodat,
Lelket égető, isteni szikrában.

Te nem láthattad ajkad mosolyát,
Amikor csókos áldozatra csábít.
Te nem láthattad – tündérlényedben –
Férfiéletem megtalált csodáit.

Te nem láthattad szemeid fényét.
Ha tükröt néztél, a tükör hamis volt.
Csak én tudom, hogy azok a szemek
Csodálatosak, mint a kéklő égbolt.

Te nem láthattad soha a szíved.
Én sem láttam, de önmagamban érzem:
Égi muzsikát dalol ritmusa,
És azt a szent dalt lükteti a vérem.

Te nem láthattad soha úgy magad,
Mikor velem az oltár elé léptél.
Csak én látlak úgy, örökké csak úgy!
És köszönöm, hogy eddig is kísértél!

Múza istennő emlékkönyvébe

Álmomban tündérek közt jártam,
Egy csodálatos mesekertben,
S a legszebb tündérlány ölében
Egy pillanatra megpihentem.

Opál tó csillogott előttem,
S a tündérleány forrón csókolt.
Te voltál az a tündérleány,
És az a csók a te csókod volt.

A nap gyémántot szórt a földre:
Csillogott, fénylett minden porszem.
Dalolt, mesélt, zenélt a vérem
A szívemben és ereimben.

Virágokat csókoló szellő
Kacagva táncolt körül minket,
S a virágok édes szagával
Elringatta a szíveinket.

De vége lett a szép álomnak,
Jött a hajnal, és elszállt minden.
Csak egy csillogó, gyémánt könnycsepp
Szomorkodott a szemeimben.

Azóta mosoly nélkül járok,
És mindenütt téged kereslek.
Várlak imával, dallal, csókkal,
Mert szeretlek – nagyon szeretlek!

Miért van az

Nincs éjtszakám, nincs nappalom,
Nincsenek álmaim.
Nincsen könnyem, nincs mosolyom,
Csak néma vágyaim.

Mióta két szemed tüze
Perzselte lelkemet:
Te nem hiszed, te nem tudod,
Hogy mennyit szenvedek.

Mióta mézédesszavad
Azt súgta, hogy szeret,
Kimondhatatlan, szent varázs
Tart fogva engemet.

Miért van az, ha az égen
Látok sok csillagot,
Úgy érzem, azok fényében
A te szemed ragyog?

Én, drága, édes mindenem,
Ó, mondd, miért van az,
Ha veled vagyok, megcsókol
Száz szerelmes tavasz?!

Kip-kop

Kip-kop, piciny cipőid sarka
Az utcán fürgén kopogott,
Mikor vártalak, mikor jöttél,
S a szíved is jobban dobogott.

Már régen egymás mellett járunk.
Múlnak a hetek, hónapok.
Kip-kop, kicsi cipőid sarka
Azóta lassabban kopog.

Évek jönnek és évek múlnak.
Fejünkre a dér hulldogál.
Kip... kop... azok a kis cipőcskék,
Órák, évek, minden megáll.

Magda

Te hoztad a legszebb álmokat
Egy csodás, tavaszi napon,
Mikor először pihentem meg
Tüzes, rubintos ajkadon.

Virágok nyíltak körülöttünk,
S aranyat hintett ránk a nap,
S csodákról suttogott előttünk
Egy csörgedező kispatak.

A réten túl hegyek őrködtek;
Égbenyúló, kéklő hegyek.
Azokra jártak megpihenni
A fáradt, kóbor fellegek.

Boldogan téptük a virágot,
S ha néha összeért a szánk:
Olyan boldogság nem volt soha,
Mint ami akkor hullt reánk.

Azóta tíz esztendő telt el.
Ködbe vesztek a kék hegyek.
Kopott ruhádat ráncigálja
Két kócos hajú kisgyerek.

A boldogság nyomorba fulladt,
Szívedben tanyát vert a kín.
Fáradt sóhajjal, égő szemmel
Merengsz a múltak álmain.

Nincsen kedvünk virágot tépni,
És hidegebben süt a nap.
A meséket is elfeledte
Az a bolondos kispatak.

Mikor egymás szemébe nézünk,
Még él a régi mosolyunk,
De emlékeink szent terhével
Búsan, fáradtan ballagunk.

(1943)

Ave memoár

Úgy toppantál be kamasz életembe,
Mint az első, derűs tavaszi nap,
Hogy csodálkozó lelkem látni tudja
Az illatos, színes virágokat.

Tündéarcodnak hamvas üdesége
A boldogság fényétől ragyogott.
A lelkünk álmodozva szállt az légben;
Égi azúrbán – és találkozott.

Most együtt szállunk álomszárnyainkkal,
Arany hímporba fürdetve szívünk.
Két fáradt pille, álmok keresője,
És könnyes szemekkel emlékezünk.

A régi kert felett suhanva szállunk;
Egy rózsabokor vérzik ott, alant.
A jázminok rozsdaszínre vénültek,
S némán hullnak, mint temetői hant.

Tovább, tovább! Itt nem lehet megállni!
Amott látok egy régi ablakot.
Tovább, tovább! Itt sem lehet pihenni,
Mert itt is minden emlékünkhöz halott.

Lásd, Édesem, a vén ligetnek fáit:
Rőt lombjaikkal őszbe hajlanak,
De ránk ismernek, felénk integetnek,
Hogy szép múltunkba visszacsaljanak.

Két fáradt pille, jó lesz itt megállni.
Szárnyaink színe régen megkopott.
Észrevétlenül, szürkén, meggyötörten
Keresik fel a korhadó padot.

Első szerelmünk hűséges cselédje,
Tudom, hogy most is őrzi még neved.
Jöjj, Édesem, a múlt szent templomába,
És boldogan halok meg ott veled!

Emlékszel-e?

Emlékszel-e a kicsiny padra
A zöldellő lombok alatt,
Ahol először köszöntött ránk
Egy édes, forró pillanat?

Ahol az első csók tüzetől
Könnyek égtek szemeiden;
A korhadó, kicsike padra
Emlékszel-e még, Kedvesem?

Ahol ezernyi álmot szőttünk,
S először voltunk boldogok,
Ahol először mondta ajkad:
„Szeretlek és tiéd vagyok!”

...A kispad vénebb lett azóta,
Mert az idő gyorsan szalad,
De hiába múlik el minden,
A boldogságunk megmarad.

Hiába hull a dér hajunkra,
Hiába öröm, fájdalom:
Most is szeretjük egymást, úgy, mint
Akkor, azon a kispadon.

Elszállt emlékek

Az elszállt csókok emlékei
Belém rúgnak, lelkembe vájnak;
Letelt az idő. Fizetni kell
A búcsút intő ifjúságnak.

Velem maradt egy fáradt asszony;
Annak a régi lánynak mása,
Aki megtanított a csókra,
Kínra, vágyra és mosolygásra.

Nehéz a vénség átkát vinni,
Mikor a szív kihűlni készül,
De a könnyeket le kell nyelni,
Ha már más nem jut osztályrészül.

Annak a régi lánynak mása
Virít, mint sápadt őszirózsa,
Mikor a lelkemnek már nem lesz
Csókja, sem örülni valója.

Szökik a nyár¹⁵

Arany hajadban ezüstös fény csillan,
Még csókolgat a nyári napsugár,
S az én szívemre jeges rémület száll:
Érzem, hogy tőlem elszökik a nyár!

Még itt bolyong a vén akácos úton,
És a muskátlis ablak alatt,
De kisírt szemmel, búcsút integetve
Néz vissza rá a vérző alkonyat.

Szökik a nyár, a vén akácos úton;
Sárgul a lomb és őszül a hajad.
Zokog a szél, és könny szökik szemembe,
És úgy érzem, hogy szívem megszakad.

A füstifecskék búcsúdalt csipognak,
És benéznek kis házunk ablakán;
Egy aranyhajú asszonykát keresnek,
És csodálkoznak őszülő haján.

Sírásba fullad búcsúzó danájuk,
Úgy indulnak, hogy messze szálljanak,
S amerre mennek, könnyeikkel hintik
A hervadó, színes virágokat.

---

¹⁵ Megjelent: Gázláng, VI. évf., 35. sz. (1962.09.01.)

Szökik a nyár! De szemeid tüzében
Ott ragyognak a régi tavaszok!
Arany hajadban ezüstös fény csillan;
A szívem fáj, mégis boldog vagyok!

Ma csoda-kedvem van

Ma csoda-kedvem van a csókra!
Kis boszorkányom, jöjj, ölelj meg!
Ne gondolj a bús holnapokra;
Ma még kívánlak és szeretlek.

Agyam hideg, de tűz a lelkem,
És egeket dönget a vágyam.
Rossz vagy, és ezt a rosszaságot
Megcsodáltam és megkívántam.

Ma feloldódik minden bennem,
Csak a kívánságom marad meg.
Lehet, hogy már nem is szeretlek,
Mégis, mégis jöjj, és ölelj meg!

Az én Madonnám

Arca: az én asszonyom arca.
Szemében kínok lángja ég.
Maga kereste, láthatatlan
Dárda ütötte át szívét.

Sápadt homlokán égi fények,
Míg lába fertőbe tapos.
A bűn és erény keveréke
Harmatos és lilomos.

Kedves vagyok ezer éve,
S ezer év kínját szórja rám.
Elátkozom, és mégis áldom,
Mert anya, mint az én anyám!

Istengyalázó pogánysággal
Cibálom glóriás haját,
És mégis, könnyes áhítattal
Követem lábai nyomát.

Imádom-e vagy gyűlölőm őt?
Nem tudom, és nem kutatom.
Ő: az én elveszett Madonnám,
Az én elveszett asszonyom.

Rég volt

Rég volt, mikor a szót kimondtam,
Hogy én szeretlek tégedet.
Azóta egymást támogatva
Visszük a nehéz életet.

Rég volt, amikor hittünk abban,
Hogy csak nekünk ragyog a nap,
S hogy minden rét csak nekünk termi
Az illatos virágokat.

Rég volt, amikor minden hajnal
Édes csókok között lelt ránk.
Most már az álmok messze járnak,
S keserű ízű lett a szánk.

Rég volt. Azóta kint a réten
Másoknak nyílnak a virágok,
Másokat csókolgat a hajnal,
És másoké lett a világ.

Álmokra már nem vágyik lelkünk;
Csendben, fáradtan ballagunk
Álmok, vágyak, remények nélkül,
S tán már boldogok sem vagyunk.

Bombáktól űzött asszonyomnak

A kislakásban rád vár minden,
Hol úgy őrzöm emlékedet,
Miként szerelmünk első napján,
Mikor fény gyúlt a sarki lámpán,
És megcsókoltam a kezéd.

A szék – amin pihenni szoktál –
Árván, szomorúan álldogál.
Nem füstölög az öreg kémény,
És a konyhaszekrényke mélyén
Gyöngycseppet sír egy kispohár.

Az életnek most nincs varázsa;
A néma csendet hallgatom.
Figyelek, mintha a szobában
Lépted hallanám. S forró lázban
A csókod érzem arcomon.

Vágyódva nézek a kilincsre,
Vajon, történik-e csoda?
Jaj, ha mosolyogva belépnél,
És néznél, néznél, egyre néznél...
De üres rég a kisszoba.

Csak félig vagyok én is itthon;
A lelkemmel nálad vagyok.
Se íz, se fény, se lágy melegség,
Csak hosszú, álmatlan esték
Hallgatják, hogy szívem dobog.

(1944)

Utolsó csók

Ha meghal a tavasz varázsa,
Gaz lesz a virág, mit letéptünk.
Ellobban szívünk lángolása,
És sápadtan egymásra nézünk.

Hiába csókolna az ajkad,
És suhogna a ruhád selyme;
Csak nézni foglak, némán nézni,
Halálra váltan, megdermedve.

Ölelő karjaim lehullnak,
Édes csókod hiába csábít,
Nem fogod tudni visszaadni
Az elcsókolt csókok csodáit.

Beléd leheltem az erőmet,
Benned kopott el ifjúságom,
S hogy csókolni is tudtuk egymást;
Álom volt az, csak röpke álom.

Meddő volt az utolsó csókunk,
Lelkünk fázik a napsugárban,
És nézzük egymást megdermedve,
Idegenül, halálra váltan.

Én megtanultam

Nem szabad hinni, soha senkinek,
Mert kiszívják a véred.
Vigyázz, vigyázz és rejtsd álarc alá
Az őszinteséged.

Ha szíved csak az igazságért dobban,
Tépd ki, szakíts ki onnan!
Könnyes szemekkel se nézzél másra!
Könnyezz titokba!

Óh, én megtanultam,
Hogy minden önző itt az ég alatt,
S amit akartam.
De ej! Itt nincsen, nincsen akarat.

Csak hitvány önzés,
Mely kitiporja lelkünkől a jajt,
És belénk fojtja
A felcsendülő szent, boldog kacajt.

Én megtanultam,
Hogy tűrni kell minden arculcsapást.
És én azóta
Nem várok semmi, szent feltámadást.

Csak némán csendben megadom magam.
Én megtanultam...
Óh, megtanultam én mindent, Uram!

(1933)

Kacagj

Ne fájjon neked az alkonyi napfény;
Ne fájjon neked az ősz bús szele;
Ne fájjon a te lelked mélyén semmi;
Légy vidám s kacagj, Vénusz gyermeke!

Kacagj! Lelkedben csodás hajnal ébred,
Kacagj, mikor a szemem könnyben ég!
Lelkem sok sebe gyógyul kacajodtól;
Fájó szívemre áldást hint az ég.

Kacagj, szerelmem! Csengő kacajodtól
Megtisztul borús, könnyes homlokom.
Kacagj, Édes, és hozsannát kiáltok
Érted akkor is, hogyha elbukom.

Ne fájjon neked semmi a világon,
Hisz ez a lét csak egy gyászos ravatal.
Tört szívvel még jobban kell remélni!
Kacagj! Kacagj! A lelkünk fiatal!

(1933)

Es beata

A kételkedő nem tud megnyugodni,
Mert nem tud hinni. És a hitetlen
Balga lelkeknek nem lehet reményük,
Életük örök csalódás lesz.

Te nem ismered még a hazugságot?
Óh, tudom jól, hogy már ismered!
Mert szó nélkül is hazudtál már nekem,
És összetörted izzó szívemet.

De jól vigyázz, a bosszú mindig ébren!
Tőlem ne félj! Nem bántalak téged.
Az élet fog majd rajtam bosszút állni,
Mert bennem megcsaltad az életed.

Te légy csak boldog, júdásadta csókkal
Áruld el másnak önnönmagadat,
Én Pilátusként mosom kezeimet,
Ha megfeszítik boldogságodat.

(1933)

Ősz...

Még zöld a lomb, de itt-ott sárga folttal
Rajta az elmúlás bélyege.
Vajon mit súg az öreg hársfa lombja,
És mit sirat a büszke jegenye?

Talán ez már a pusztulás zenéje?
Ezer sóhajban a Halál beszél,
Mikor a szellő csendes jajszávára
A földre hull egy megsárgult levél.

Sírnak a lombok bíbor ködgomolyban,
Mert útra kelt az elmúlás szele,
És könnyet ejt az enyészet jajára
A ködbe borult nap égő szeme.

Még úgy néha-néha bágyadt örömmel
Utat talál a gyenge napsugár,
De visszahúzza örömének csókját,
Mert mindenütt ott kacag a Halál.

Hát vége már a csókok vad tűzésnek?
Már lankadnak az ölelő karok.
Itt sír, haldoklik minden körülöttem.
Száz kis levélben én is meghalok.

Még zöld a lomb. De ezer kis levélen,
Dermesztő ködben a Halál üzent.
Lassan némul a lombok suttogása,
S elrabol mindent titokban a csend.

(1933)

Csend

Csend. Néma csend. A lelkem félve reszket,
Hallani vélem szívem ritmusát.
Denevérszárnyon jött a néma éjjel,
És elrabolta a napsugarat.

Elnémultak a dalos kis madárcák,
A bagoly is csak messziről huhog.
Virrasztó, könnyes, fénytelen szemekkel,
Reszkető szívvel egyedül vagyok.

Magány! Te adsz a sajgó sebekre
Csodás hatású írt és balzsamot,
És mégis te vagy, aki bús szívemben
Sebeimet téped, marcangolod.

Nagy, néma csend a fénytelen homályban,
A magánytól a szívem megremeg.
S a vérző szemű hajnalpirkadásba
Belesírnak az őszi reggelek.

Csend. Néma csend az őszi verőfényben.
Rám minden hajnal zokogva talál;
Keserű sorsom eltört kelyhe mellett
Bús nótát játszik nekem a halál.

(1933)

Meghalt a csókok istene

Ha azt hiszed, hogy neked ez az élet
Majd örökké boldogságot ad,
Tévedsz, mert minden hazugság a földön,
Te nem ismered még önnönmagadat.

A boldogságra sok-sok éhező van,
De reménykedve mind hiába vár:
Az édes csókok perzselő tüzében
– Mint egy rút árnyék – ott van a halál!

A csókok íze most nem lehet édes,
Mert itt minden rémekkel van tele.
Rózsaszirmokkal telehintett nyoszolyán
Halva fekszik a csókok istene.

(1933)

Akarsz-e jönni?

Akarsz-e jönni hepehupás úton,
Zegzugos utcán, hideg éjjelen?
Lásd, Édesem, csak ezt nyújthatom néked,
S ha jönni akarsz, fogd meg a kezem!

Ahol én járok, könny és rémület van,
Lábam nyomán a porszem is zokog;
Lélekharang a szívek dobbanása,
És csúf, koporsó-deszkák kopog.

Akarsz-e látni angolkóros, satnya
Gyermekeket és tetves rongyokat,
Ahol a sovány káposztaleveske
Rothadó, bűzös szaga fojtogat?

Akarsz-e látni krisztusi nyomortól
Ördögidéző kétségbeesést,
Mikor az anya – gondoktól tépázva –
Gyermekeire emeli a kést?

Akarsz-e jönni...? Te nem! Ne jöjj vélem!
Maradjon neked egy szép szerelem
Emléke tőlem. S a kínok fekélye
Rágódjon tovább az én szívemen...

(1937)

Az a kicsi szoknya

Fölrúgni, itt hagyni
Mindent, könnyű lenne,
Csak az a szoknyácska,
Csak az ne libegne.

Minden unt játék közt
Lehet sokkal untabb,
Csak az a szoknyácska
Lesz mindig az újabb.

Hiába indulnék
Százszor a halálba,
Az a kicsi szoknya
Visszaráncigálna.

Gyötörhet az élet
Csontom ropogtatva,
Minden sebet gyógyít
Az a kicsi szoknya!

És amikor egyszer
Örökre elalszom,
Az a kicsi szoknya
Fedje be az arcom.

Mikor a mennyei
Kaput megdöngetem,
Az a kicsi szoknya
Lesz az útlevelem.

Ha az Úr kérdezi:
Volt-e bűnöm nekem;
Azt a kicsi szoknyát
Magasra emelem!

S ha úgy fog ítélni,
Menjek a pokolba!
Oda is elkísér
Az a kicsi szoknya!

2.

Könnyek és mosolyok¹⁶

---

¹⁶ Az egész fejezet megjelent egy kötet részeként: Csikós I. Attila (1943): *Don-menti dalok – versek*. Magánkiadás, Bethánia-nyomda, Budapest. (47-87. o.)

Az én édesanyám¹⁷

A hosszú úttól elfáradt szegény.
Már szürke lett szép, dús barna haja.
A vénség könnye reszket két szemén,
De mindig mosolyog az ajaka.

Hogy öreg lett, ő nem is veszi észre,
Elsuhant álmok csókolják szívét.
Most is a régi, csak mintha gyakrabban
Kulcsolná össze imára kezét.

Most is a régi szeretet van benne,
Most is a régi dal van ajakán.
De ölelése mintha gyengébb lenne,
Mikor megölel az édesanyám!

A hosszú úttól fáradt már szegény.
A lelkemnek fáj szürkülő haja.
És ő, az édes, mikor rám tekint,
Azon búsul, hogy vénül a fia...

---

¹⁷ Megjelent: Friss Újság, 47. évf., 14. sz., 7. o. (1942.01.18.)

„Nyelvében él a magyar!”

Miért, hogy már én is ott tartok, azt kérdem,
Hökkenek-bökkének a magyar beszéden.

Lányok és legények rendez vois-ra járnak,
Őszkor happy endet mondanak a nyárnak.

Neves magyar írók novellákat írnak,
Asszonyaink otthon negligébe bújnak.

Gyermekeink mellett madmoiselle vagy neurs van,
Ruháink ott vannak, bent a garde-robe-ban.

És a parlamentben népünk vezetői
Interpellációt szoktak fumigálni.

Sőt, ha a functio nonsensnak is látszik,
Nexust keres úgy az egyik, mint a másik.

Tán olyan is volna, aki apellálna,
Ha tudná, hogy miképp kritizál a fáma.

No, de befejezem rövid költeményem,
Nehogy még valaki krakélernek nézzen.

Mert a szívem, lelkem, tollam mást nem akar,
Csak hirdetni, hogy „nyelvében él a magyar!”

Legyen áldott

Aki bölcsőmet ringatta,
Legyen áldott két keze!
Napsugaras boldogságban
Teljen le az élete!

Akinek az életében
Édes álom voltam én,
Maradjon meg édes álma
Mindörökké a szíven!

Aki léptemet vigyázta,
Legyen áldott lábnyoma,
A göröngyös életúttól
Ne fáradjon el soha!

Aki megtanított sírni
És nevetni engemet,
Aki szíve alatt hordta
Szívemet és lelkemet,

Aki életemnek útján
Aggódva vigyázott rám,
Ne ismerjen soha könnyet,
Legyen boldog az anyám!

Életem

Az életem szürke robot,
De fényes holnapokra nézek.
Lelkemben álmot hordozok,
S kicsordul szívemből az ének.

Álmatlan, csendes éjeken
Ölelnek csodás látomások,
S a csillagok fénysugarán
Hullnak reám az édes álmok.

Mosoly pihen az ajkamon,
Mikor lehúnyom szempillámat;
A holnapokról álmodom,
S tündérek csókolják a számat.

Sivár, kopott a kis szobám,
Mégis királyi várban élek,
Mert gyémánt csillog ablakán,
Ha ráhullnak az esti fények.

Az életem szürke robot,
De boldogsággal vagyok telve,
Mert úgy hordom a bánatot,
Mint minden költő: énekelve.

Találkozás

Fáradt mosollyal üdvözöltem őtet.
A régi tűz – szívemben – már kihalt.
Valamikor boldog voltam, ha láttam,
És csak őnéki írtam minden dalt.

Akkor még lelkem vad tüzekben égett,
És minden csókom izzott, mint parázs.
Mikor a jövő elveszett a múltban,
A tűz kihunytt és megszűnt a varázs.

Hogy más öleli, nem fáj már szívemnek.
Mikor véletlenül találkozunk:
Köszöntjük egymást halkán, mosolyogva,
Mint két jó barát és kezét fogunk.

Reá tekintek. Mosolygó szemében
Már megfakult a régi csillogás.
És keresem, hogy mit szerettem benne,
Hogy mi volt rajta vonzó és csodás.

Fáradt mosollyal üdvözöltem,
Ő is fáradt mosollyal nézett rám.
Elbúcsúztunk. Ő jobbra ment, én balra
És éreztem, keserű a szám...

Vágyaim

Vágyam csak az, hogy jó lehessen,
Hogy mosolyogjak és szeressek;

Szívemben békesség lakozzon,
Lelkem csak szépről álmodozzon;

Ha fáradtan is lép a lábam,
De járjak mindég napsugárban;

Ne lássak soha bút és könnyet,
Boldogság ringassa a földet;

A nincstelennek tudjak adni,
Hogy lássam őket mosolyogni;

Szeretni azt, akit nem szeretnek
S biztatni, akik félve mennek;

Ha szívemet irigyen nézik,
Kitépni s odaadni nekik;

Ha jó tettemmel is hibáztam,
Meghalni – fénylő napsugárban.

Húzd rá cigány!

Húzd rá cigány! A keservét néki,
Sokáig már úgysem húzhatod.
Mosolyogva nézzél a szemembe,
Sokáig már úgysem láthatod.
Keserű lett a bor íze nekem,
Ajkaimról lekopott a dal.
Húzd rá cigány, azt a ragyogóját!
Úgysem leszek többé fiatal!

Húzd rá cigány! Ej, de mit is húznál?
Nótáimat elfeledtem rég.
Elfeledtem már az éjszakákat,
Azt sem tudom, milyen most az ég.
Talán már egy csillag sincs az égen,
Talán már a hold is elveszett...
...Mégis, mégis szomorúan, halkan
Húzd el azt a régi éneket!

Húzd rá cigány! De ha nem tudod már,
Hogy melyik volt az a régi dal,
Vágd a földhöz kopott hegedűdet,
Úgysem vagy már te sem fiatal!
Ülj le mellém! Töltsünk a pohárba!
A bor mellett elbeszélgetünk;
Látod cigány, mint a bor és nóta,
Úgy fogyott el a mi életünk.

(1940)

Évek, megálljatok!

Tegnap még húszesztendős voltam,
És ma harminc éves vagyok.
Ifjúságomat óvtam, óvtam,
És mégis elszállt, elhagyott.

Belátom, hogy minden hiába.
Az élet: múló pillanat.
Tegnap még szembe szálltam vele,
De ma megadom magamat!

Kitől kérjem, és hol keressenem
Anyám csókját? Soha-soha
Nem hozza vissza semmi nekem;
Az idővel szállott tova...

Kitől kérjem, és hol keressenem
A szívemben kihunytt tüzet?
Lelkemből eltűnt sok szép álmot
S a mesékben való hitet?

Miért csókoltak a világra?
Miért van rossz, miért van jó?
Miért van az embernek álma,
Ha minden hiábavaló?

Céltalan minden! Mégis, mikor
Nyíló virágot láthatok,
Fájó szívemmel felsikoltok:
Múló évek, megálljatok!

Mikulás estéjén

Sorsomat, ezt a kopott bocskort
Jó lenne kitisztítani,
S életem törött ablakában
Egymás mellé állítani.

Mikulásom, a jó szerencse,
Rég elfelejtett engemet.
Én feledékenynek ismertem
Mindég-mindég az öreget.

De mégis, ha eszébe jutna,
Hogy én is élek, hogy vagyok,
És meg találná látogatni
Az elfelejtett ablakot,

Hát odateszem a cipőmet,
S írok hozzá egy levelet.
Remélem, jókedvben találom
A feledékeny öreget.

Túl sokat úgysem kérek tőle,
Csak egy kérésem van csupán:
Hogy szórja be a boldogságot
A világ minden ablakán!

Ne kérdezzétek, ki vagyok!

Lángoló csóvát hordozok
A lelkem rejtekén,
Mégis sötétben ballagok
Bús sorsom éjjelén.

A lelkem úgy repül, mint egy
Fekete denevér,
De ragyogásról énekel
A szívemben a vér.

Kincseket nem vágytam soha,
De vannak kincseim;
Álmok világából hozott
Nótáim, verseim.

Ne kérdezzétek, ki vagyok!
Ezt magam sem tudom.
Úgy jöttem, ahogy elmegyek:
Lehulló csillagon...

Te vagy!

Bíbor alkonyatkor piros tűz az égen;
Halvány, mosolygó fény az Isten szemében;
Mámoros illatot lehető virágok;
Ledöntött templomok, felépült oltárok;
Holdsugárban fürdő fehér bárányszerű;
Eltiport sorsomban a legszebb jövő.

Te vagy: könnyeimnek néma, tüzes fénye,
Kifürkészhetetlen magasságok kékje;
Lelkemben a legszebb megálmodott álmom;
Legszebb énekem és legszebb imádságom.
S ott, ahol már tovább nem működik az agy:
Egész életemnek a határa te vagy!

(1930)

Fekete rózsákat tépek

Fekete rózsákat haldokolva tépek,
S feldíszíték egy sötét ravatalt.
Homlokon csókolt az örök enyészet,
És lelkemet, a tépett fiatalt
Öreggé tette a magány, a csend.
Izzó szívemben ezer vágy pihent,
De már kihült e kicsi tűzkohó,
És én, a bohém, égő szemeimmel
Könnyet ejtek, mert nem vagyok bohó.
Nem tudok kacagni a sírom felett!
(Csak meg ne lássák égő könnyeimet.)

Fekete rózsákat haldokolva tépek.
Én eltiportam minden álmképet,
Álmatlan szemekkel mégis álmodom
A lét ölén, e bús ravatalon.
Az én álmaim nem visznek az égbe,
Mert nem hiszek, mert meghalt a hitem!
Titokban mégis felnézek az égre,
Ha könnyben úszik mind a két szemem.

Fekete rózsákat tépek – haldokolva.
Én elárulok mindent semmiért.
Önmagamnak leszek ellensége,
És kiontom a szívemből a vért!
Hát kacagjátok égő sebemet,
És átkozzatok, amerre csak lépek!

...Fekete rózsákat haldokolva tépek!

Valaki üzent

Valaki üzent értem. Nem tudom ki,
Nem tudom, honnan. Messziről üzent.
Talán fentről, a kék, nagy messzeségből
Üzent értem a hideg, néma csend?

Valaki hívott. Tudom, ott nincs álom.
Tudom, ott boldog minden szenvedő.
Valaki üzent, mikor szemeimben
Könnyek égtek, mint ezüst szemfedő.

Valaki hívott, és én elindulok!
Hörgő mellemben visszhangzik szava.
Azóta fáj a lelkemnek a napfény,
És fáj azóta minden éjszaka.

Valaki üzent! Zúgó, vad viharban,
Fekete éjben valaki üzent.
Fáj itt maradni, fáj mindent elhagyni;
Minden fájni fog, ha elvisz a csend!

(1933)

Hajnalra vártam

Az izzó nap már régen elpihent.
Sötét ruhában hozzám jött a csend,
Hogy elringassa lelkemet.
Kisírt szemekkel meredtem az éjbe,
Lehullott könnyem tompán csillogott
Párnámon, mint a ködös éjszakában
Égő csillagok.
Kóbor szellemek nesztelen léptét
Hallani véltem.
Fogam vacogott. Fázott a lelkem.
Vagy talán féltem?
Virrasztottam a fekete csendet
Reszkető szívvel.
És imádkoztam hitetlen hittel.
Párnámra hullott könnyeimet néztem,
Pedig nem láttam...
Hajnalra vártam...

Hová lesznek a legszebb álmok?

Elmúlik minden. Nincs miértje
Az eltűnt nyári alkonyatnak.
Az elhervadt virágok felett
Bús, őszi szellők kóborolnak.

Aranyruhád kopott lett – szürke.
Csókodban tüzet nem találok.
Rózsák lehullott, hervadt szirmán
– Az őszi szélben – sírva járok.

Szemeid égő csillogása
Az őszi fényben: hideg, néma.
Bolond szívembe a fájdalom
Belenyilallik néha-néha.

Keserű lett a csókod íze,
Eltitkolt könnyek égnek abban.
Tőled is búcsúznak az álmok,
A tépett rózsalugasokban?

Lehullt virágok hervadt szirmán
– Az őszi szélben – sírva járok.
...Hová tűnik a nyár szent tüze?
Hová lesznek a legszebb álmok?

Elátkozott csavargó

Poros országúton bandukol izzadva.
Cipőjének már rég elkopott a talpa,
Csak a felsőrésze maradt meg a lábán.
Ütött-kopott batyu hintázik a hátán.

Hová, merre tartson? Azt maga sem tudja,
Cél nélkül vezeti előre az útja,
Mint a kóbor felhők: egyszer itt, egyszer ott...
Kopott, vén csavargó fütyülve baktatott.

Egyszer éles kavics sebzi meg a lábát,
Máskor hegyes tüskék tépik a ruháját.
Nem törődik véle, tán észre sem veszi.
Csak megy, amerre őt az útja vezeti.

Amerre ő lépked, meghalnak az álmok.
Végig barangolja az egész világot.
Szegénység a neve! Jaj, ott, ahol bekopog...
Kopott, vén csavargó fütyülve baktatott.

Hazudtam neked!

Hazudtam! Csillagot az égről
Nem tudtam lehozni neked.
A jövő aranycsillogása
Piszkos, szürke ködbe veszett.

Az élet ünnepi meséjét
Elnyelték a hétköznapiak.
Lábaidhoz – kincset nem hoztam –
Üres kezekkel borulok.

Énekelni már nincsen kedvem,
Rekedté vált a hang, a dal.
Bolondos szívem megvénült már,
Pedig még lelkem fiatal.

Aranyruhát sem vettem neked,
Az én ruhám is rongy, kopott.
Bocsáss meg nekem, mindenségem,
Mikor a múltat siratod!

Tudom, hogy számtalanszor, titkon
Könny csillog szép szemeidben,
Mikor bolondos ifjúságunk
Kacaja kísért szíveden.

Bocsáss meg nekem, hogy hazudtam,
Hogy ígérettem csak neked,
S a sok csillogó ígéretből
Nem adtam mást, csak szívemet!

Gyertyák fénye

Gyertyák: fehérek
És olyan szépen égnek,
Világítanak az oltár előtt...
Nézem őket,
És érzem, hogy megtérek,
Pedig nincs bűnöm, nincs senki előtt.
Még te előtted sincs bűnöm, Uram!
Nincs és nem is lesz!
Én szeretlek éged!
...Olyan a lelkem, mint ezek a gyertyák:
Tiszták, fehérek.
Ha van is folt a lelkem fehérségén,
Olyan az, mint a színes ablakok
Zöld, kék, piros, bordó, sárga színeképe,
Mikor küldöd a tündöklő napot,
S a templom fehér kőkockáira
– Az ablakon keresztül – hullik fénye.
Vagy bűn az, ha hívek vannak a templomban,
S a fény ott ég a hívek homlokán?
Az én bűnöm csak ennyi, és talán
Ezért büntetsz?
Nem, Uram! Nem hiszem...
Én hozzád vittem mindig a szívem,
Amikor fájt, s akkor is, ha örült.
Szelídséged mindig könnyet törölt
Égő szemeimből.
Én hiszek benned és szeretlek téged...

Szeretem a templomi gyertyákat,
Melyek szép fehérek,
És szelíden égnek,
Mint a te két szent virrasztó szemed!

Megtagadott parasztok

Szól az öreg Máté egyetlen fiához:
„Palkó, belőled urat nevelünk.
Pestre küldünk. Igyekezz és tanuljál,
S ha úr leszel, mi boldogok leszünk.

Anyád meg én még bírjuk jól a munkát.
Kezünk alatt a föld bőven terem.
Pesten nyugodtan várhatod a postát,
Küldünk majd pénzt, hogy mindened legyen.”

Palkó tanult. A két öreg levélben
Bíztatta az egyetlen gyermeket.
Az évek szálltak, s egy napon Palkóból
Nagyságos úr, egy híres orvos lett.

Pál úr, ameddig pénzt kapott hazulról,
A levelekre válaszolgatott,
De, amikor doktor úr lett belőle,
A két öreg egy lapot sem kapott.

Az újságból tudták csak meg, hogy Pesten
Fényes lakzira készül a gyerek.
Egy úri leány lesz a felesége,
S hogy lesznek ott sok híres emberek.

„Asszony, készüljünk! Felutazunk Pestre!”
– Szól Máté az asszonyhoz boldogan.
„Ha meglát minket, tudom fog örülni
Az én egyetlen, drága jó fiam!”

A két öreget megtörte a munka,
És az idő, de kezük fürge lett.
Mind a kettőnek az járt a fejében:
„Ó, hogy örül majd nekünk a gyerek!”

Fejkendő néni, öreg, csizmás bácsi;
Csendben állnak egy palota előtt.
A járda mellett autók hosszú sora,
Most kezdik meg a fényes esküvőt.

Az ifjú pár a kapun már kilépett,
S a két öreg előállt lelkesen.
Csókolgatták a doktort, ahol érték,
És sírva mondták: „Édes gyermekem!”

De Pál gőgösen eltolta magától
A lelkendező két öreg szülőt,
Majd nagykevélyen beült az autóba,
Hogy megkezdjék az úri esküvőt.

Az utca, lassan néma lett és csendes.
Zokogva sírt az öreg nénike.
A csizmás paraszt megkövesült szívvel
Nézett, amerre eltűnt gyermeke.

Csendesen szólt a zokogó asszonynak:
„Ne sírj, anyjuk! Menjünk szépen haza.
A gyermekünk mostoha lett mihozzánk,
De a föld nem lesz soha mostoha!”

(1938)

Nincs kegyelem

...Aranytrónusán ül a császár.
Szolgalelkek földig hajolva
Várják a kényúr minden szavát,
És félve néznek fel a trónra.
Hatalmas úr. Tán nem is ember!
Rettegve lapulnak előtte.
Ő az élet és halál ura,
Nagyobb hatalom nincs fölötte.

Gőgösen élvezte a pompát;
Kincset osztott, s ha úgy akarta,
A koldusok kalapjából
A filléreket elrabolta.
Ha mosolyt látott az arcokon,
Tombolt dühében – irigyelte.
Ha könnyet látott a szemekben:
Gőgös kacajjal letörölte.

S egyszer a Halál elment érte:
„Készülj, mert elviszlek magammal!”
És szólt a császár: „Várj egy kissé,
Mi lesz akkor a hatalmammal?”
A Halál nem vitázott véle,
Kaszájával suhintott egyet,
S a császár – aranytrónusáról –
Mint egy krumpliszák, lehempergett.

...Az asszony a kedvesét ölelte.
A kéjtől remegett az ajka.
Mámorában nem gondolt arra,
Hogy a férfi ezt megsokallja.
Mikor megunva félredobták,
Tombolt, dühöngött, mint egy gyermek.
Imádkozott és átkozódott,
Mert vége lett a szerelemnek.

Aztán talált másik férfit,
És azt csókolta, azt ölelte,
Így röppent virágról virágra,
S csak a boldogságot kereste.
A csókot és kéjt úgy habzsolta,
Mint éhes eb a szemetet,
És csodálkozott, nem értette,
Hogy boldog mért nem lehetett?

S egyszer a Halál elment érte:
„Készülj, mert elviszlek magammal!”
És szólt a céda: „Várj egy kissé,
Mi lesz az én boldogságommal?”
A Halál nem vitázott véle,
Kaszájával suhintott egyet,
S a céda egyetlen sikollyal
Lehelte ki a mocskos lelket.

...Az uzsorás pénzét számolta,
Könyékig turkált az aranyban.
Mit bánta ő, hogy mennyi lélek
Kárhozott el és veszett abban.
Csúf, kapzsi vigyor ült a száján,
Mit bánta, azt, hogy púpos, sánta.
A lelket egy tartá' csak benne:
A sárga arany csillogása.

Remegve becézgette kincsét,
Mintha örökké attól félne,
Hogy talán még a levegő is
Lop egy darabot belőle.
Nem látott semmit a világból,
Csak azt leste, hogy hol kereshet,
És hitvány, mocskos aranyával
Romlásba döntött sok-sok lelket.

S egyszer a Halál elment érte:
„Készülj, mert elviszlek magammal!”
Az uzsorás üvöltve kérdi:
„Mi lesz az én aranyaimmal?”
A Halál nem vitázott véle,
Kaszájával suhintott egyet,
És a pokol tüzébe űzte
Az elröppenő, mocskos lelket.

...A költő ott ül asztalánál,
És amíg a sorokat írja,
Pokolbéli szimfóniának
Zenéjét korogja a gyomra.
De lelke csillagok közt repdes,
Szemeiben mennyei fények
Ragyognak, mert a verseiben
Megszépül ez a hitvány élet.

Felejtí a nyomorúságát,
És néha mosolyog az ajka.
Boldognak érzi magát, mintha
Istenek csókja lenne rajta.
Álmodva éli szent magányát,
És lelke tüzét osztogatja.
Élete nyomorúságából
Legszebb kincseit széjjel szórja.¹⁸

S egyszer a Halál elment érte:
„Készülj, mert elviszlek magammal!”
És szólt a költő: „Várj egy kissé,
Amíg kész leszek írásommal.”
És a Halál megállt egy percre,
Kaszáját lába mellé tette,
És így a költő – szép nyugodtan –
A legszebb versét befejezte...

(1944)

---

¹⁸ Ezt a versszakot később írta hozzá a költő – a szerk.

Búcsú az óévtől

Búcsúzom tőled, óesztendő.
Menj! Könnyű szívvel küldelek.
Szedd össze kopott tarsolyodba
A bánatot és könnyeket!

Elvihetsz mindent, amit hoztál,
Sajnálni semmit nem fogok,
Mert könnyel, bánattal volt telve
– Mikor jöttél – a tarsolyod.

Nem lehet jó szavam tehozzád,
Reménnyel vártam jöttödet,
Mert nem tudtam, hogy kegyetlen vagy
S reményemet is elviszed.

Csalódtam benned! Menj hát csendben!
Még ajándékot is adok:
Néked adok az életemből
Háromszázhatvanöt napot.

Búcsúzom tőled, óesztendő.
Menj! Könnyű szívvel küldelek.
Szedd össze kopott tarsolyodba
A bánatot és könnyeket!

Feltámadásra

Öröm legyen a szívekben,
Ne hulljon a könnyek árja.
Húsvét napján virágot hajt
Jézus Krisztus keresztfája.

Aki nem hitt az Igében,
Aki átkot szórt az égre:
Imádkozva gondoljon most
A Megváltó hét sebére.

Ne lássuk, hogy lángol a föld,
Hogy bokáig vérben járunk.
Feltámadás szent ünnepén
Szálljon égbe imádságunk.

Ha lelkünk ismét hinni tud
Krisztusban, hogy értünk vérezett;
Fakeresztek országútján
Áldássá lesz minden végzet!

Könyörögjünk, hogy ne hulljon
Többé vér a Golgotára,
Hogy mindig virágot hajtson
Jézus Krisztus keresztfája!

Legenda 1940-ben

Péter unni kezdé magát
Odafent a menyországban.
Gondolá, hogy kissé lejön
Szétnézni a nagyvilágban.

Odament hát az Úr elé,
És beszédét ekképp kezdi:
„Dicsőséges Atyaisten!
Engedj a Földre lemenni!”

Az Úr ránéz a fiára:
„Názáreti, édes fiam!
Függjön tőled e kérés, hogy
Megadjam vagy megtagadjam!”

És szólal az üdvözítő:
„Atyám, engedd csak lemenni,
Ha megismeri a Földet,
Sietve fog visszajönni.”

Ezerkilencszáznegyvenben,
Így kezdődik a történet:
Péter elhagyá az eget,
És ismét a Földre lépett.

Bandukolt az országúton
Öreg koldusnak öltözve,
És azt forgatá fejében,
Hogy előbb hová térjen be?

Késő este volt, mikor egy
Úriház előtt megállott.
Úgy döntött, hogy ide bemegy,
Mert még nem is vacsorázott.

Gondolatát tett követte,
S a rácsos kapuhoz lépett.
De a kapu be volt zárva,
És nem engedé be Pétert.

Péter nem volt mai gyerek:
Ha egyszer be akar menni,
Akkor bemegy! Szégyenszemre
Nem fog mégsem kint rekedni!

Nicsak, mit tesz? Máris mászik
Nagyfürgén a kerítésre,
De a kerítés másik felén
Jó nagy puffanással ér le.

Kissé megszédült az öreg,
Alig tudott talpra állni,
S amint felállt, két nagy kutya
Kezdte ruháját cibálni.

„Ne te, ne te!” – mondá Péter,
És nagy szemeket meresztett,
Mert a kutyák kutyába sem
Vették őt, az öreg szentet.

A lármára és zshivajra
Szolgák jöttek ki a házból.
És nekiestek Péternek,
Amúgy istenigazából.

Majd pedig a palotába
Vitték Pétert lelkendezve,
Közben minden földi jótól
Elment szegénynek a kedve.

„Vén csavargó, mit akartál?
Talán csak nem lopni jöttél?”
– Így fogadja a ház ura.
Péter mondá: „Égieknél

Nem ismerjük mi ez a szót.”
„Ha-ha!” – nevetnek a szolgák.
„Bolond vagy-e, vagy csak velünk
Járatod most a bolondját?”

„Nemrég érkeztem az égből,
És egy kissé megéheztem.
Egy-két falat talán akadna
Az én számomra is itten?”

„Hazudozó, vén csavargó!”
– Mordult a ház ura rája,
Majd a szolgák felé fordult:
„Huszonötöt a talpára!”

„Nálam a Menyország kulcsa,
Ne nyúljon hát hozzám senki,
Mert aki hozzám mer nyúlni,
Azt nem fogom beengedni!”

De hiába tiltakozott
És hiába szabadkozott,
Péter szentséges talpára
Ráverték huszonöt botot.

...Ment, mendegélt búsan tovább,
Az arca szégyentől égett.
Amint így ment, egy vén koldus
Csendesen melléje lépett:

„Jóestét!” – halk köszöntése
Ekképp törte meg a csendet.
„Hová, hová? Elkísérem,
Hogyha meg nem sértem kendet.”

„Jó, csak jöjjön.” – mondá Péter,
„Bár nem tudom, merre menjek,
Mert a földön cifra módon
Vannak fogadva a szentek.”

Sanda szemmel néz a koldus
Péterre, mint egy bolondra,
Majd megszólalt: „Kendnek ugyan
Már rég koroghat a gyomra.

No, de sebját – batyujából
Elővett egy kis kenyeret.
Még a Hold is csodálkozva
Bámulta a két öreget.

Mendegélve vacsoráztak,
Száras kenyér volt az étel.
Péter úgy érezte, hogy ez
Felér minden üdvösséggel.

Ezért nyomban megígérte,
Hogy egyszer még meghálálja:
Ha meghal, csak őt keresse,
És bejut a mennyországba.

A koldusnak ez már sok volt.
Nem is köszönt, úgy futott el,
És Péter utánanézett
Elszoruló, fájó szívvel.

És azután, hajnaltájban
– Olyan igaz, minthogy írom –
Visszasétált az egekbe
Hétszínű szivárványhídon.

„Nos, mit láttál lent a Földön?”
– Kérdé tőle az Úristen.
Péter alázattal felelt:
„Ott lent semmi újság nincsen.

Most sem hisznek az emberek.
Minden maradt a régiben.
A gazdag nem adakozik
Most sem, csak a föld szegénye.”

– Így beszéle Péter, s amint
Előadja jelentését,
Forró könnyek borítják el
Szemeinek fényességét.

Látván az Úr elbúsulni
Húséges, vén szolgáját,
Emígy vigasztalá Pétert:
„Azt a kutya ragyogóját!

Tudom én jól, mit cselekszem
– Immár – sok-sokezer éve.
Ne búsuljál, öreg szolgám,
Mert a pokol fenekére

Kárhoztatok minden önzést,
Minden hitvány kapzsiságot,
Csak a jámbor, tiszta lelkek
Érik el a Menyországot!”

(1939)

Húsvét reggelén

Tömjénszagú húsvéti reggelen
A régi, édes álmok visszatérnek,
És megpihennek fáradt szívemen,
Mint kispadon a ráncos arcú vénék.

Ünnepi csodát nem vár a szívem,
Mégis, ha látom a rügyező fákat,
A harangszóra könnyezve megyek
A templomba, hogy lássam a csodákat.

Lopva tekintek a padok felé,
Hol imakönyvet lapoznak a vénék.
A pap most lépett az oltár elé,
S a hívek ajkán felcsendül az ének.

Lehajtott fejjel imát suttogok,
S úgy érzem, hogy a múlt ködében járok.
Az emlékké vált, drága tegnapok
Reám hullnak, mint hervadó virágok.

Tömjénszagú húsvéti reggelen
A régi, édes álmok visszatérnek,
És megpihennek fáradt szívemen,
Mint kispadon a fehér hajú vénék.

(1938)

Utolsó május

Minden csókomat elcsókoltam,
És elbúcsúztam minden széptől.
Az utolsó szál orgonával
Csillagot téptem le az égről.

Az utolsó vérző tavaszban
Eldobtam minden édes álmot.
Elvesztettem a könnyeimet,
S elvesztettem a boldogságot.

Az utolsó májusi éjben
Még egy utolsó csókot kértem,
És az elhervadt orgonákkal
Lehullt, meghalt az üdvösségem.

Jó, hogy így történt

Jó, hogy így történt. Jó, hogy vége,
Hogy nem tudjuk egymást szeretni.
Jó, hogy bolondos álmainknak
– Csendben – véget lehetett vetni.

Talán mindkettőnk lelke mélyén
Maradt egy kis borongó bánat,
Apró sebek, amelyek néha
– Ha rágondolunk – nagyon fájnak.

Nyári alkonyok bíborában
Talán hullajtunk egy-egy könnyet,
És visszahívjuk, felidézzük
Azt a néhány bolondos percet.

Talán el fogjuk hinni azt is,
Hogy szívünkkel nem történt semmi,
És elhisszük, hogy többé soha
Nem tudjuk már egymást szeretni.

Jó, hogy így történt, jó, hogy vége.
Álmaimban mégis hívlak, várlak...
És bánatomat elzokogom
A holdas, nyári éjszakának.

Csókot már nem ad senki

Csókot már nem ad senki nekem.
Árván, egyedül ballagok.
Hogy szívemet a bánat gyötri,
Csak ti látjátok, csillagok.

Vénülő szívvel mire várjak?
Tűz már nem hevít engemet.
A tovaszállott ifjúságnak,
Még csak búcsút sem inthetek.

Kalandok? Talán nem is voltak.
A szépasszonyok mosolya
Rég elhagyott az ifjúsággal,
És nem jön vissza már soha!

Álmokat már nem hajszol lelkem.
Lehajtom némán fejemet,
És csillogó szemekkel nézem
A hulló falevelet.

Életem őszen árva lettem,
Már semmi jót nem várhatok.
A múltból már csak ti vagytok meg,
Ragyogó, égi csillagok!

Anyaság

Szíved alatt egy új szív dobban,
Véredből egy új élet ébred.
Az Isten szent hivatást adott;
Az anyaságot adta néked!

Leányálmaid teljesültek
És a jövő valóra váltott.
Büszkén viseld a jelen terhét,
E szent terhet: az anyaságot!

Növekedni fog könnyed árja,
De mosolyból is több jut néked,
És megtudod, hogy szent boldogság
Lett tenéked az osztályrészed.

Eddig az élet gondját-búját
Csüggedten hordtad a világban,
Most új reményre talál lelked
A kisgyermeked mosolyában.

Könnyebb lesz viselni a sorsot,
Könnyebb lesz viselni a terhet,
Mert Isten szent áldását hordja
Minden anya és minden gyermek!

(1939)

Megbocsátok

Tudtam, hogy egyszer elhagysz engem...
Az albérleti kis szobából
Kiröppentél, mint kismadárka
A nyitva hagyott kalitkából.

Éreztem, hogy ez lesz a vége.
Fillérekből tengődő élet
Megemésztí a nagy szerelemet,
És néked más volt az igényed.

Tudtam, hogy nem bírod sokáig
Nélkülözni a fényt, a pompát.
A csillogás, a fény, a mámor:
Lelkedet tőlem elrabolták.

De egyszer majd, ha tudod, érzed,
Hogy nem boldog a te lelked,
S megtépett, vérző szíved mélyén
Fájni fog eldobott szerelmed:

Jöjj vissza, hűtlen kismadárkám!
Én néked mindent megbocsátok!
A kopott kisszobában vár még
Megcsalt, eldobott boldogságod!

Tanítómesterek

Volt egy tanítómesterem, ki
Azt mondta: „Fiam, légy szerény!”
Ő is szerény volt mindég-mindég,
És végül éhen halt szegény.

Egy másik tanítómesterem
– Kissé kövér volt az öreg –
Arra oktatott: „Élj a mának!”
Őt meg a szél ütötte meg.

A harmadik azt papolta:
„Fiam, légy mindég talpnyaló!
Azért van az embernek nyelve,
Mely semmi másra nem való.”

És mindig mások talpát nyalta,
De látta, ebből nincs haszon.
Keserű szívvel öngyilkos lett,
És elpusztult, mint egy barom.

A negyedik tanítómester
Azt mondta: „Légy büszke, fiam!”
Őt a felesége megcsalta,
S én büszke voltam csakugyan.

Az asszony fiatal és szép volt.
Sok estét töltött el velem,
Míg énreám, a tanítványra,
Büszke volt az én mesterem.

Büszke volt. Ó, ha tudta volna,
Amit még most sem sejt szegény:
Nem lett volna tanítómester,
S nem lett volna büszke legény.

3.

Álmodj, szívem¹⁹

---

¹⁹ *Az itt következőket a „Folytasd, fiam” c. kivételével nem a nyilvánosságnak szántam – A versíró saját megjegyzése.*

Hiába vártam reád

Hiába vártam tegnap reád,
A kisszoba üresen kongott,
Mikor beszólt az esti harangszó.
Sóhajom megtört a falakon,
Amíg valakit csókolt a szád.
Lelkemben égett a fájdalom,
Mert hiába vártam reád.
Soha nem adhatsz semmit nekem,
Hiába hívlak, hiába várlak.
Tudom, nem lehetsz soha enyém,
Mégis szeretlek, mégis kívánlak.
Úszó jéghegy vagy az óceánon:
Jéggé dermedted a szívemet,
Azt a szívet, mely ezer halálon
S ezer életen: forrón szeret!
Csillagsugár vagy – hidegen égő –
Feketebársony-ég közepén.
Hidegen hull rám szemed sugara,
Miattad mégis lángolok én.
Hiába vártam tegnap reád.
Üres szobában zokogott a lelkem,
Amíg valakit csókolt a szád!

Nagyot botlottál

Nagyot botlottál. Megbocsátok!
Hiszen az utunk végtelen.
De az a seb örök fekély lesz
Megszégyenített szívemen.

Tudom: neked is fáj az élet,
S a szíved jajjal van tele.
Ne én legyek az életednek
Bosszús, korbácsos istene.

Viselni kell a sors csapását,
Hát mind a ketten tűrjük el,
Csak hidd, hogy még szeretlek téged,
S én hiszem, hogy te jó leszel!

Mint a juhász

Hozzád láncolt a végzetem.
Itt vagy, mégis úgy nézlek téged,
Mint juhász nézi szótlanul,
Hideg szemmel a messzeséget.
Jeges borzongás üt szíven,
Mikor a csókjaid kívánom.
Elzsibbadnak a karjaim,
És megfagy a mosoly a számon.
Ha énekelni akarok:
Csúf hörgés hagyja el az ajkam.
Nagy ára volt a csókodnak,
És én a csókjaid akartam.
Menekülnék, de nincs erőm.
Már gyűlölni sem tudlak téged.
Csak nézlek, nézlek szótlanul,
Mint a juhász a messzeséget.

Már nem tudok hinni

Lassan loptad belém a mérget
Ajkaidnak hazug szavával.
Hazug volt szemeidnek fénye
Izzó, szerelmes sugarával.

Fáj, mikor karjaid ölelnek,
S csókod is keserű a számon.
Nem segít bohó suddogásod,
És nem segít a szánom-bánom!

Én nem tudok már néked hinni!
A szívemben valami éget.
Ajkaidnak hazug szavával
Lassan loptad belém a mérget.

Ártatlan a kígyó

Ártatlan a kígyó,
Csak az asszony gonosz.
Láthatatlan angyal
Lángkarddal ostoroz.

Ha kérdez a kígyó,
Mit felelnél, Éva?
Kell-e még a vétek?
Kell-e még az alma?

Ismered a kígyót,
Fogd hát rá a bűnöd,
Hiszen azt a kígyót
Tűröd, egyre tűröd!

Bűneidért hullik
Arcod verejtéke,
Mégsem lesz a bűnnek
Soha, soha vége.

Hallgasd csak a kígyót,
Tiéd lesz az alma.
S eltűnik az Éden,
Életed jutalma.

Valami történt

Nem vagyok, és nem lehetek
Hozzád az, aki voltam,
Mert eltemettél, és talán
Egy kicsit meg is haltam.

Hörögnek a melódiák,
Sikolyba fúl az ének,
A meggyalázott énekek
– És zokogva kísérnek.

Egy álom halt meg. S egy világ,
Egy szép világ dőlt össze,
És az a megcsúfolt világ
A szívem összetörte.

Csak állok bénán, szótlanul,
Tépetten, arcul verten,
Mert hittem, és balga hittel
Forrón szeretni mertem.

Nem vagyok, és nem lehetek
Hozzád az, aki voltam.
Szerettelek! De a bolond
Szívemért meglakoltam.

Asszonylélek

Csodálatos az asszonylélek:
Hamis a kacajuk, a könnyük!
Ők: a megtestesült hazugság!
S én félek tőlük – félek tőlük.

Ezer asszonyban elmerülve
A Sphinxek titkait kerestem.
Ezer asszonyban ezer titok,
S a legelső titkon elestem.

Ezer csók simogatott lágyan,
Míg lelkem boldogságban úszott,
S a leglágyabb, a legforróbb csók
– Mázsás pörölyként – porba sújtott!

De megfakultak a virágok

Mennyi szavunk is volt egymáshoz;
Csengő, vidám, bolond szavunk.
De megfakultak a virágok!
Most csak nézünk és hallgatunk.

Bealkonyult a szép szavaknak,
Az életnek már nincs varázsa.
De megfakultak a virágok,
Mint szemeinknek csillogása.

Vágyainknak már nincsen titka,
Nem készülünk nászéji torra.
De megfakultak a virágok!
Holnap: mi következünk sorra!

A csóktalan csókoknak éje
Halálzagú kacajjal büntet.
De megfakultak a virágok,
Mint rózsaszínű selyeminged.

Csak hallgatunk. Az éjtszakában
Nincsen se csók, se vágy, se álom!
Jaj, a virágok, a virágok!
S a párnám csücskét ráncigálom.

Mennyi szavunk is volt egymáshoz;
Csengő, vidám, bolond szavunk.
De megfakultak a virágok!
És hallgatunk. Csak hallgatunk...

Bűvös szánkó

Ördögszánkón siklik a mélybe
Az asszonyt csókoló,
S a szívéből csepergő vértől
Bíborra lesz a hó.
És egyre gyorsuló irammal
Siklik a bűvös szán,
És fekete rózsák fakadnak
Vérrel jelzett nyomán.

A csúszós lejtőn nincs megállás,
A szánkó csak rohan,
S a rajta lévő vérző szívvel
A pokolba zuhan.
De ott sem lesz a szívnek nyugta,
Mert ítéletnapig
Szenved az, akit csók sebez meg,
Míg el nem kárhozik.

Széljegyzet

Nem én dobtam őt el,
Én vigyáztam rája.
Miért lettem mégis
Világ csúf árvája?

Nem bántam jól talán
A szóval, a csókkal?
Vagy csak az csókol jól,
Aki csókkal is csal?

Mindegy, hogy csináltam,
Mindegy, hogyan éltem,
Nekem így is, úgy is
Rövidesen végem.

Nagy bűn volt, hogy mindent
A szívemre vettem,
De, mert ember voltam,
Emberként szerettem.

Vagy tán sokat adtam?
Mert sokat tud adni
Az, akinek sorsa
Nem könnyelmű holmi.

De abba a sorsba
Lelkem belefáradt.
Nászágyat látok-e,
Vagy halotti ágyat?

Mindegy, hogy mit látok,
Mert a kínom: tenger,
S abban a tengerben
Elmerül az ember.

Múzsának rossz voltál

Múzsának rossz voltál, s asszonynak
Talán még úgysem voltál jó.
Huszonegy éves együttlétünk
Már csak egy rossz illúzió.

Keserű ízekkel a számban
Még néha említem neved,
Néhány szép percet felidézve,
De már nem törődve veled.

Lehet, hogy rossz voltam. Ki tudja,
Melyikünk bűne volt nagyobb?
Eladtad félig a lelkedet,
S most egészen eladhatod.

Ámítás volt csak a szerelmünk
És eltékozolt életünk.
Talán még a szívem se fájna,
Ha nem lett volna gyermekünk.

Múzsának rossz voltál, de másnál,
Mint szerető, még jó lehetsz.
Csak úgy ne járjon az is, mint én,
Akit utánam megszeretsz!

Ha még egyszer szeretni tudnék

Ha még egyszer szeretni tudnék
Úgy, ahogy egy ifjú szeret,
És odaadnám valakinek
A szívemet és lelkemet,
Akkor sem találnék nyugalmat,
Mert a múlt mindig visszajár.
Dehát az álom: mégis álom,
Még akkor is, ha vége már.

Mások talán könnyen felednek,
De énnekem még nem lehet,
Mert az én legelső szerelmem
Megölt egy egész életet.
Azok, akik félig szeretnek,
Könnyen tudják feledni azt.
De, aki szívéből szeretett,
Az kinél találhat vigaszt?

Ha még egyszer szeretni tudnék
Úgy, ahogy egy asszony szeret,
Neki adnám – ha megtalálnám –
A szívemet és lelkemet.
Leborulnék a lábaihoz,
És megcsókolnám vakmerőn,
S újrakezdeném az életet.
De nincs hozzá elég erőm.

Nem vagy méltó

Elhamvadt csodáit ölednek
Ne kínáld! Hazug csókjaidért
Sajnálalak, mégis kinevetlek.

Már nem vágyom a szerelmedre.
Amikor te kéred a csókom,
Dermesztő tél borul szívemre.

Asszony vagy! Csalfán megelőztél!
Légy boldog egy vesztes tudattal,
Hogy mindenek felett te győztél!

Eltaposva szemérmed selyme.
Szerethetsz bárkit: nem vagy méltó
Szerelmemre és életemre!

Csacsi asszony! Van-e még álmod?
Amikor kiterítve fekszik
Megcsalt, eldobott boldogságod.

Szerettem volna

Szerettem volna úgy szeretni,
Ahogy azt kezdtem: kamaszul,
Mikor még hittem, hogy a csóktól
A rossz szív is megigazul.

Nem tudni semmit többi nőkről,
Csak egynek lenni mindene,
S boldogan élni az életet,
S boldogan halni meg – vele.

De hát az álom azért álom,
Hogy képeket fessen – bután,
S ha felébredünk, kábult fejjel
Hunyorogjunk a vágy után.

Mit ér az, amikor szívünknek
Egy asszony lesz a mindene,
De jön egy nap, és az a minden
Belehullik a semmibe?

Szerettem volna úgy szeretni,
Ahogy egy tiszta szív szeret,
De félek, hogy mindennek vége,
S hogy úgy szeretni nem lehet.

Lesz hidegebb is

Nincs visszaút és nincs előre,
És vesztegelnem sem lehet.
Pokollá vált a földi éden,
Hol megcsúfolták szívemet.

Fázom. A szó tüze kevés már,
S a harci tűz sem gyújtogat.
Könnyek és lélek nélkül nézem
Tétován járó tollamat.

Amit találtam, nem kerestem.
Golyó, méreg, Duna, zsineg:
Tudom, hogy mindent megkönnyíthet.
Csak ne lenne ilyen hideg.

És lesz még sokkal hidegebb is,
Mert végtelen ez a tusa.
Mi volt a bűnöm, mit vétettem
Én, tündérálmok koldusa?

Volt-e múzsám? Vagy csak képzeltem,
Hogy hallom és értem szavát?
Kinek sírhatja el az ember
A szív mélységes bánatát?

Fázom. Ősz van. Halott virágok
Hevernek a lábam körül.
Most egy kicsit az is boldogság,
Ha néha sírni sikerül.

Deres rétek, halott virágok,
Lehullott, sárga levelek.
Fázom. A szó tüze kevés már.
Jaj, csak ne lenne hidegebb!

Búcsúzás

Mehet. Itt nincs helye több szónak.
Elvégre nem vagyok gyerek.
Nincs értelme több hazug csóknak,
S ha nem megy, akkor én megyek.

Szép volt. És most örökre vége.
Ha kissé fáj is, válni kell!
Úgy foszlott szét a boldogságunk,
Miként az álom illan el.

Keressen nagyobb boldogságot,
Mint amit éntőlem kapott...
Talán még meg fogja találni,
Amit oly könnyen eldobott.

Mehet. Itt nincs helye több szónak,
És senki sem segít ezen...
Isten önnel! Én azt kívánom,
Hogy még egyszer boldog legyen!

Mária előtt

Lila fényekben úszó délután
Egy régen látott kistemplomba tértem,
S a Szent Szűzanya képmása előtt
Összebicsaklott büszke, pogány térdem:

Hozzád jöttem, hogy megkérdezzelek
– Most, hogy lelkemben nagy kínok feszülnek –,
Mindig gyarlók voltak az asszonyok,
S mikor lesz vége az asszonyi bűnnek?

Felelj! Felelj, mert néked tudni kell,
Hogy mért ejti rabul minden nőt a sátán,
S a marcangoló férfikínokat
Meddig bírja még vén Földünk a hátán?

Bús életemnek Ararát-hegyén
A boldogság templomát építettem.
Egy istenem volt és egy asszonyom,
S a boldogságban én is hinni kezdtem.

Most hozzád jöttem: én, hívő pogány,
Hogy megkérdezzem: hová lett a templom?
Hol a hitem, és hol az istenem?
És hová tűnt el az a szűzi asszony?

Felelj! Felelj, mert néked tudni kell!
Most tőled várok békét és nyugalmat!

S a Szűzanya szemében fájdalom,
De nem felel, csak néz némán, és hallgat.

Ne kérdezzél, fiam

Hogy érthetnéd meg, szegény gyermek,
Hogy mi elől futott apád?
Nem ismered még a szerelmet,
És nem ismersz tragédiát.

Csak álmodozz, míg én kínlódva
Menekülök a sors elől.
Mennem kell, mert itt minden, ami
Kedves emlék volt, most megöl.

Nem vádolok, és nem kérdezek.
Ne kérdezzél te sem, fiam,
Ha látsz egy embert, aki űzött
És sebzett vadként elrohan.

De ha majd egy asszonyt becézel,
Ki összetöri a szíved,
Akkor – akkor talán megérted
Ezt a keserű éneket.

Így volt

Édes hangok muzsikáltak fülembé,
Forró csóktól fuldoklott a szám.
Csillagfényű szemek néztek reám,
És öleltek lágy, remegő karok,
S az édes hang muzsikált, suttogott:
„Lásd, itt van a boldogság: akarod?”

És én nem tudtam, mit akarok akkor.
Lázás és szédült volt a pillanat,
Mint a szavak, a suttogó szavak.
Lázás és szédült volt akkor az ég is,
Szédül a Föld és megszédültem én is.
De a boldogság kellett mégis – mégis!

A seben csók, a csókon új seb égett.
Csak ennyi volt, minden csak ennyi volt.
És leszakadt a csillagos mennybolt.
Megdermesztettek az ölelő karok,
Mert a boldogság elszállt, elhagyott.

És nem kérdezte senki: akarod?

Keresd máshol

A tavasz űzött karjaimba,
És most már őszre jár.
Az ősz örökre elvisz tőlem;
Mindennek vége már.

A tűz ellobbant! Keresd máshol
A régi lángokat,
A vágyaidat, álmaidat,
S az elmúlt csókokat!

Eredj! Lásd, mosolyogva küldlek.
Ó, nem fáj semmi sem!
Csak egy kicsit az életem fáj,
S egy hazug szerelem.

Kell, hogy kimondjam

Kell, hogy kimondjam azt a szót: „mehetsz!”
Mert érkezett, itt van az óra,
Hogy lerázzam a mázsás terheket,
Mik nem váltották álmaim valóra.

Idegen ízű az az ölelés,
Amivel mást is kebledre karoltál.
Nem sajnálok semmit, csak magamat,
Mert azt hittem, hogy hű asszonyom voltál.

Követheted az álnok csókokat,
Ölelgethet és szerethet akárki!
De azt, amit nálam játszottál el,
Azt senkinél sem fogod megtalálni.

Bánatra, könnyre nem vagy érdemes!
És annyi más nő él ezen a földön,
Hogy melletted a boldogság helyett
– Ezek után – az életem csak börtön.

Ha néhány eltévedt dal

Vedd fel eldobott ciprusát a múltnak,
Mit fáradt lélekkel én dobtam el,
És takard be vele didergő szíved,
Mikor volt híved hozzád énekel.

Nem mindegy az, hogy ki borít el csókokkal
Vigasztalan és meddő alkonyon,
Mert vér csurran ki csapongó szívedből,
Ha elmerengsz egy elszállt dallamon.

Ha néhány, eltévedt dal visszaszállna,
És felismernéd az én énekem:
Tudd meg, hogy én a múltat elfeledtem,
Mert eltiportad lángoló szívem!

Melengessed a szíved mások keblén,
Azt a szívet, mely keményre fagyott.
Az én szívem már közömbös irántad,
Ha feléd is küld még egy dallamot.

Vedd fel eldobott ciprusát a múltnak,
Mit fáradt lélekkel én dobtam el,
És takard be vele didergő szíved,
Ha megcsalt híved hozzád énekel.

Halottas menet

Feketebóbitás lovak.
Mögöttük csillogó batár,
S a batárban egy szép halott.
Be kár érte, be kár!

Még élni kellene annak,
Akit most visznek ott!
Gúnyosan nevetnek reám
A Hold s a csillagok,
Míg ezüstkönnyem hullatva,
Zokogva ballagok.
Én ballagok csak egyedül,
Sem rokon, sem barát
Nem jön, nem kíséri velem
A gyászkocsi nyomát,
Hogy könnyítené szívemnek
Gyászát és bánatát.
A bánat is, a halott is
Egyedül az enyém!
Ne tudja soha senki azt,
Hogy kit siratok én.
Csak én tudom, hogy nincs többé
Sem vigasz, sem remény!

Temető, kereszt, sírhalom,
S a föld alatt egy szép halott.
Egy láthatatlan valami:
Egy álom nyugszik ott!

Gonosz csillagok

Titkok, mit bölcsek meg nem fejtenek,
Sem évezredek, sem évszázadok.
Tüzek, amelyek láng nélkül égnek,
Mert láthatatlan fényekkel ragyog.
Izzás, amelyet nem láthat a szem,
És mégis vakító a sugara;
Mennyország, pokol, üdv és kárhozat,
S cél, amit férfi nem ér el soha!
Élethazugság, süket, hideg éj,
Szakadék, ami feneketlen mély.
Förtelem, mocsok, szemét, szenny, salak,
Kristályos tó és gyöngyöző patak.
Alfa, omega, fenék és tető,
Életforrás és élettemető.

Gonosz szemekkel néző csillagok:
Az asszonyok, kegyetlen asszonyok!

Elúszik a hajó

Elúszik a hajó
Távoli vizekre.
Nincsen rakománya,
Csak egy szív van benne.

Szegény, megtépett szív,
Magányosan hever.
Imbolyog a hajó,
Súlyos az a teher.

Jobb annak a szívnek
– Amely ilyen árva –,
Ha a tenger mélye
Hullámsírba zárja!

Együgyű ének

Bestiák és szentek
A vágyaim lesték.
Éhes asszonyszájak
A szívem megették.

Bűvös boszorkányok
Ölelgettek lágyan,
És lázas éjtszakákban
Feldúlták az ágyam.

Jöttek piros arccal,
És jöttek fehérén;
Zörgő csontváztesttel
És párnás-kövén.

Túl a kínokon és
Meg nem alkuváson,
Megölték a csókom,
Ellopták az álmom.

De, akit én vártam,
Kiért szívem vérzett:
Az nem jött el soha!
Az örökké késett!

Ha egyszer eljönne,
Ha egyszer csókolna:
Tudom, hogy az is csak
Hazudna, megcsalna!

Bestiák és szentek,
Eddig tart az ének.
Itt van hát a szívem:
Vigyétek! Vigyétek!

Litánia

Istenem, vidd el tőlem végre
A keserűséget és a kínt!
Miért kell könnyezve az égre
Nézni? Lásd, könnyezem megint.

Te küldöd a szomorúságot,
Te küldesz mindent, Istenem!

Átkozzam-e vagy megköszönjem,
Hogy megint nincs senki velem?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
Az első, nyíló ibolyát?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
A gyermek első mosolyát?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
A rózsaszínű álmokat?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
A csókot kérő lázakat?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
A lombok suttogásait?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
A kismadárkák dalait?
Átkozzam-e vagy megköszönjem
A Napot, Holdat, csillagot?
Átkozzam-e vagy megköszönjem,
Hogy még élek, hogy még vagyok?
Átkozzam-e vagy megköszönjem,
Hogy semmiben sincs értelem?
Átkozzam-e vagy megköszönjem,
Hogy élni kell az életem?

Átkozzam-e vagy megköszönjem,
Hogy lázadoz bennem a vér?
Átkozzam-e vagy megköszönjem,
Hogy az életem véget ér?

Istenem, vidd el tőlem végre
A szomorúságot és a kínt!
Miért kell könnyezve az égre
Nézni? Lásd, könnyezem megint.

Mind egyforma

Arcul vert istenek sírnak velem,
És szívemben a fájdalom harangoz;
Senki nem tud hű maradni hozzám,
Csak én maradok hű mindig magamhoz.

Én nem akarom megcsalni magam.
Egy elvarázsolt, szép világ van bennem;
Egy megtépázott, megcsalt, szép világ,
S a harangjai itt sírnak szívemben.

Én építettem egy életen át,
És egy asszonnyal megosztottam rajta.
Szegény világ! Szegény álmvilág!
...És azóta sír minden kisharangja.

Arcul vert istenek sírnak velem,
És kevés a könny, hogy enyhülést adjon.

És jaj, ha jön az álmok vonatán
Egy másik hazug, gonosz, csókos asszony!

Komédia

Mert egyszer valakit szerettem:
Teremtettem két életet,
S az őrült, alkotási lázban
Az én életem elveszett.

Asszonyt és rózsákat ölelni:
Esztelenség és balgaság!
Mégis örökké ismétlődnek
Az efféle komédiák.

Ha csörgőkígyókat becézel,
Még az is okosabb dolog,
Mert még a csörgőkígyóknál is
Álnokabbak az asszonyok!

Most már tudom, hogy elhibáztam.
Több őrültséget nem teszek!
Hiszen megjött a józan eszem,
S egy másik asszonyt keresek.

Álmodj, szívem

Csitt! Ne zavarja semmi most a csendet!
Aranyhajó ring, opálos vízen;
Csillagsugaras, néma éjtszakában
– Édes álmok közt – szunnyad a szívem.

Álmodj, szegény szív! Ki tudja, hogy holnap
Mivel keltenek fel a reggelek?
Álmodj! Az álom feledteti veled
A tőrdöfést s a szenvedéseket.

Hidd el az álomról, hogy az a valóság,
És nincs a földön sem rossz, sem gonosz!
A kegyetlenség, hűtlenség csak látszat,
Mely lágy virágszirmokkal ostoroz.

Hidd, hogy még szabad örülni a szépnek,
S hogy minden ember: őszinte és jó,
S virágok nyílnak még akkor is néked,
Amikor mindent eltemet a hó.

Csitt! Ne zavarja semmi most a csendet!
Aranyhajó ring opálos vízen,
Csillagsugaras, néma éjtszakában:
Az én szívem. Szegény, beteg szívem.

Folytasd, fiam

Folytasd, fiam! Mindegy az, hogy csinálod!
Az én sorsom sem sodródott simán.
Volt az életben sok ezer erényem,
S volt ezenkívül sok ezer hibám.

De a hibák is erényekké válnak
Idők múltán, ha élni tudsz vele,
Mert tudd meg azt, hogy nemcsak az erénynek
De a hibáknak is van istene!

Én még a régi emberek közt élek,
Hozzám aranyló fénnel jön a gond.
Tanuld meg azt, hogy a szépség babérját
Önzetlenül, mindig másoknak fond!

A szépségből úgy jut neked is bőven,
Ha az feléd csak messziről ragyog.
A rút dolgot is széppé varázsolják
A messzeségek, a nagy távlatok.

Folytasd, fiam! Mindegy az, hogy csinálod!
Te is csak úgy fogsz élni, mint apád:
Lesz életben sok ezer erényed,
És ezenkívül sok ezer hibád!

Ha a tűz kialszik

Hogy mondjam meg annak a nőnek,
Hogy többé már nem szeretem,
S az érte égő tüzek helyett
Jégcsapok lógnak a szívemen?

Hogy gonosz játékát feledni
S megbocsátani nem tudom,
És hogy lantomon dalok helyett
Könnyek égnek a húrokon?

Hogy betetőzve remekművét
Az életem félig halott,
S hogy ezzel a fél életemmel
Remények nélkül ballagok?

Hogy mondjam el, amit már régen
Kell, hogy érezzen, tudjon ő,
Hogy aki férfilelket rombol:
Rég meg van halva az a nő!

A szerzőről

Csikós István Attila, a versíró – ahogy költő helyett hivatkozott magára – 1912. augusztus 2-án született Miskolcon. Édesapja Csikós József (1888-?), hortobágyi csikós, majd péksegéd, később pék; édesanyja Meskó Anna (1890-?) cseléd, majd háztartásbeli. Két testvére lehetett: egy nővére és egy három hónaposan elhalálozott húga. A kis Attila édesanyja korán meghalt, ezután az apjával felköltöztek Budapestre, Angyal-

földre. József újraházasodott, elvett egy sváb asszonyt, akivel három gyermeket nemzettek: Bendegúzt, Ménrótot és Gertrúdot. A legendárium szerint egy cigányasszony megjósolta a mostohaanyának, hogy a kis Attila, „Tilike” nem éri meg a tíz éves kort. Nem tudni, hogy a jóslat büvkörében történt-e, de annyi bizonyos, hogy a fiút ezután jelentősen elhanyagolták. Attila az elemi és polgári iskola befejezése után 1929-ben tanoncként elszegődött Bodor Lajos drogista üzletébe. A patika fölött lakott, és munka mellett elvégezte a Székesfővárosi Drogista Szakiskola képzését, ahol 1932-ben drogista segédi oklevelet szerzett. Ez idő alatt a 208. sz. Szent László cserkészcsapat tagja volt. Első verseit a *Miskolci Reggeli Hírlap* és a *Magyar Cserkész* folyóiratban jelentette meg 1928-32 között.

1933-ban otthagyta a drogista segédi munkáját, és több rövid állás után 1934 októberében – annak ellenére, hogy bal veséjét nem sokkal előtte kivették – megkezdte katonai szolgálatát a 4. honvéd gyalogezredben, amit 1936 szeptemberében felcser tize-

desként be is fejezett. Ezután rövidebb állásai voltak a fémiparban – ráadásul újra behívták katonának 1938 szeptember-december között –, míg végül 1939 januárjában meg nem találta a helyét a Fővárosi Gázműveknél laboránsként. Nyolc év együtt járás után 1938-ban feleségül vette Halmai (Hán) Magdolnát (1910-1990), akivel két fiúk született: Attila Ferenc (1940-) és Béla (1943-1992).

1938 és 1942 között több alkalommal behívták a seregbe pár hónapos szolgálatra. A frontra '42 októbere és '43 májusa között vezényelték. A háború alatt néhány versét leköszölte a *Függetlenség* c. propagandalap. 1943-ban *Donmenti dalok* címen kiadott egy kötetet a háború alatt írt verseiből. A 2. Magyar Hadsereg tragédiájakor ő is a Don-kanyarnál harcolt. A századából mindössze ketten maradtak életben. 1945 január elsején, Budapest ostromakor hadifogságba került, és a Kaszpi-tenger partjánál lévő 379. mahacskalai fogolytáborba vitték, ahonnan két és fél év múlva, 1947 július elsején térhetett haza.

Csikós visszatért az Óbudai Gázgyárba, ahol előbb laboránsként, majd segédművezetőként, később művezetőként dolgozott. 1953-ban gőzkazánfűtő, '54-ben gőzgépkezelő, '60-ban víz- és csatornamű kezelő képesítést szerzett. A Gázgyárból ment aztán nyugdíjba 1972-ben, bár egészen a haláláig még ezután is folytatta a munkát. A '60-as években a gyár saját folyóiratában, a *Gázláng – A munka vörös zászló érdemrenddel kitüntetett Fővárosi Gázművek ipari lapja*. c. újságban jelentette meg verseit, legtöbbször „Vox Humana” jelige alatt.

Az ital és a nők iránti vonzalma megterhelte Csikós kapcsolatait. A hadifogság utáni kicsapongó életvitele miatt 1952-ben elvált tőle a felesége. '54-ben elvette a nála 22 évvel idősebb özvegyasszonyt, Miriovszky Annát (1890-1976). A gyár dolgozóiként a Gázgyári lakótelepen éltek. 22 év házasság után Anna 1976-ban elhunyt, két évre rá Attila harmadjára is megnősült: elvett egy nyugdíjas klubban megismert idős kiskunhalasi nőt,

Ternyák Erzsébetet (?-?). Több, inkább drámainak szánt öngyilkossági kísérlet után egy veszekedés alkalmával sósavat ivott, sérüléseibe 1983. szeptember 1-jén belehalt. A Farkasréti temetőben lett eltemetve, de hamvait 2002-ben áthelyezték a Tolnai temetőbe.

Közel 1600 versen kívül öt színdarabot, egy elbeszélő költeményt, számos dalszöveget is írt. Egyetlen kiadott kötete mellett 48 írása dokumentáltan megjelent valamely folyóiratban. Néhány költeményét rendezvényeken is elszavalták. Munkái nagy részét saját maga számára kötetekbe rendezte, de életműve mindeddig nem került kiadásra.

Tartalom

Előszó a sorozathoz.....	5
Tövises utakon.....	13
De megfakultak a virágok	45
Ave memoár	47
Könnyek és mosolyok.....	79
Álmodj, szívem.....	123
A szerzőről	161

Versmutató

„Nyelvében él a magyar!”	82
A múlt romjain.....	36
A sors	20
Ahogy én látlak	52
Akarsz-e jönni?	75
Álmodj, szívem	158
Álomsziget.....	50
Anyámhoz!.....	19
Anyaság.....	118
Arad	31
Ártatlan a kígyó.....	129
Asszonylélek.....	131
Ave memoár.....	58
Az a kicsi szoknya.....	76
Az élet színésze.....	21
Az élet útján.....	32
Az én édesanyám	81
Az én kertem	41
Az én Madonnám	65
Az én utam	27
Bombáktól űzött asszonyomnak.....	67
Búcsú az óévtől.....	106
Búcsúzás.....	142
Bűvös szánkó	133
Csalódás	33
Csend.....	73
Csókot már nem ad senki.....	117
De megfakultak a virágok	132
Egy testvéremhez	26
Együgyű ének.....	152
Elátkozott csavargó.....	96
Életem	84
Elszállt emlékek	61
Elúszik a hajó.....	151
Emlékszel-e?.....	60

Én megtanultam	69
Epilógus	43
Es beata.....	71
Évek, megálljatok!	88
Fekete rózsákat tépek	92
Feltámadásra.....	107
Folytasd, fiam.....	159
Gonosz csillagok	150
Gyertyák fénye	98
Ha a tűz kialszik.....	160
Ha még egyszer szeretni tudnék.....	137
Ha néhány eltévedt dal	148
Ha találsz egy rózsát.....	34
Hajnalra vártam	94
Halottas menet.....	149
Hazudtam neked!.....	97
Hiába vártam reád	125
Hová lesznek a legszebb álmok?	95
Húsvét reggelén	114
Húzd rá cigány!	87
Így volt	145
Jó, hogy így történt.....	116
Kacagj.....	70
Kell, hogy kimondjam	147
Keresd máshol	146
Kip-kop.....	55
Komédia.....	157
Legenda 1940-ben	108
Legyen áldott.....	83
Lesz hidegebb is.....	140
Litánia.....	154
Ma csoda-kedvem van	64
Magány	28
Magda	56
Magduskának!.....	17
Már nem tudok hinni	128
Mária előtt.....	143
Megbocsátok	119

Meghalt a csókok istene	74
Megtagadott parasztok.....	100
Miért van az.....	54
Mikulás estéjén.....	89
Mind egyforma.....	156
Mint a juhász	127
Múzsza istennő emlékkönyvébe	53
Múzsának rossz voltál.....	136
Nagyot botlottál.....	126
Ne kérdezzél, fiam.....	144
Ne kérdezzétek, ki vagyok!	90
Nékem is nyíltak virágok.....	42
Nem vagy méltó.....	138
Nincs kegyelem.....	102
Ősz.....	39
Ősz... ..	72
Őszkor.....	37
Rab magyarokhoz.....	40
Rabsóhaj.....	30
Rég volt.....	66
Sírom	38
Széljegyzet.....	134
Szentesek voltak azok az esték.....	51
Szeretet.....	22
Szerettem volna	139
Szonettek szonettje	49
Szökik a nyár	62
Találkozás	85
Tanítómesterek	120
Tavaszi napfényben.....	29
Te vagy!.....	91
Téli gondolatok.....	18
Új Ikarus	24
Uram, így akartam!	23
Utolsó csók.....	68
Utolsó május	115
Vágym.....	86
Valaki üzent.....	93

Valami történt	130
Vannak-e csodák?	25